

Mapování zkušeností aktérů
regionálního rozvoje v oblasti
adaptace na změnu klimatu

Odporné samosprávy

Závěrečná zpráva

Zadavatel

ZELENÝ KRUH, Z. S.

IČ: 14888009

Lublaňská 398/18, 120 00 Praha 2

zelenykruh.cz

Zpracovatel

SOCIONAUT, Z. S.

IČ: 08515352

Dělnická 30, 267 06 Hýskov

socionaut.org

Zpracovatelský tým

Mgr. Reza Vlasáková

Ing. Jindřich Pinc

MgA. Kateřina Kuchtová

Mgr. Martin Dolský

Kontaktní osoba

Reza Vlasáková

reza@socionaut.org

Termín zpracování

květen 2025 až leden 2026

Grafická úprava a sazba

© Adam David (adam-david.com)

Tato zpráva vznikla v rámci projektu „Odolné samosprávy: Pilotní mapování cest k posílení adaptační kapacity a odolnosti samospráv“. Projekt je financován Ministerstvem pro místní rozvoj, nadací Heinrich-Böll-Stiftung a organizací Člověk v tísni.

Poděkování

Rádi bychom poděkovali všem účastníkům a účastnicím výzkumu z osmi vybraných obcí České republiky za jejich ochotu, otevřenost a všechny poskytnuté odpovědi a příspěvky do diskuse.

Věříme, že společně získané výstupy z mapování pomohou nastavit lepší podmínky pro přípravu a realizaci adaptačních opatření, optimalizovat podporu a legislativní ukotvení a v konečném důsledku snad také přispět k lepšímu pochopení a komunikaci tématu napříč zájmovými skupinami občanské společnosti.

Děkujeme.

Obsah

1.	Úvod a informace o výzkumu	08
1.1.	Cíle výzkumu	09
1.2.	Metoda a postup	10
1.3.	Vybrané obce	11
1.4.	Jak číst závěrečnou zprávu	17
1.5.	Seznam použitých zkratk	19
2.	Vybrané obce: místní situace	20
2.1.	Svatý Jan pod Skalou	22
2.2.	Brno – Nový Lískovec	26
2.3.	Jihlava	30
2.4.	Liberec	34
2.5.	Městská část Praha 6	38
2.6.	Chodov	43
2.7.	Moravská Nová Ves	47
2.8.	Litoměřice	52
3.	Adaptace: zkušenosti a potřeby	56
3.1.	Co se vám vybaví, když se řekne klimatická změna?	57
3.2.	Adaptační opatření	60
3.2.1.	Voda, vodní toky a hospodaření s dešťovou vodou	60
3.2.2.	Budovy a energetika	63
3.2.3.	Zeleň a krajina	66
3.2.4.	Veřejný prostor ve městě	69
3.2.5.	Doprava a mobilita	72
3.3.	Nástroje podpory adaptačních opatření	73
3.3.1.	Data a monitoring	73
3.3.2.	Financování	75
3.4.	Sociální aspekty klimatické změny	81
3.4.1.	Vzdělávání a komunikace	81
3.4.2.	Sociální a zdravotní aspekty	84
3.4.3.	Krizové řízení a připravenost	87
3.4.4.	Strategické plánování a řízení	89
4.	Shrnutí a postřehy z výzkumu	94
5.	Zdroje	98

Úvod a informace o výzkumu

1

Obce v České republice se stále častěji potýkají s dopady změny klimatu, jako jsou vlny veder, období sucha, přívalové srážky, lokální povodně a další. Tyto jevy ovlivňují kvalitu života obyvatel, fungování veřejné infrastruktury i samospráv. Vedle technických a environmentálních opatření se proto do popředí dostávají také otázky ochrany zdraví obyvatel, sociální soudržnosti a schopnosti obcí reagovat na klimatická rizika systematicky a dlouhodobě. Projekt Odolné samosprávy reaguje na tyto potřeby a vznikl s cílem zmapovat, jak se obce s těmito výzvami vyrovnávají v rovině strategického plánování i v každodenní praxi.

1.1. Cíle výzkumu

Cílem výzkumu bylo:

- Zmapovat zkušenosti vybraných obcí v oblasti adaptace na změnu klimatu, jak z hlediska využívání strategických dokumentů, tak z pohledu praktické realizace adaptačních opatření.
- Ověřit zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace a postoje obcí k tzv. novým přístupům k adaptaci zaměřeným zejména na sociální a zdravotní dopady klimatické změny, posilování adaptační kapacity a budování odolné společnosti.
- Identifikovat silné a slabé stránky stávajících přístupů, popsat bariéry a nedostatky v plánování a implementaci opatření.
- Formulovat potřeby a návrhy na zlepšení adaptačních agend a politik.

Výstupy výzkumu slouží organizaci Zelený kruh jako jeden z podkladů v rámci přípravy na plánovanou úpravu evropské legislativy v oblasti adaptace na změnu klimatu, která se očekává na podzim roku 2026.

Zároveň budou využity při formulaci doporučení pro aktualizaci stávajících adaptačních strategií na úrovni obcí.

Zpráva má sloužit nejen jako analytický podklad pro další advokační a legislativní práci, ale také jako zdroj inspirace a sdílení zkušeností pro obce, především ty, které se výzkumu zúčastnily a adaptaci na změnu klimatu se již soustavně věnují, ale i ty, které s agendou adaptace na změnu klimatu teprve začínají, hledají kapacity, prostředky a vhodné cesty.

1.2. Metoda a postup

Výzkum zahrnuje dvě vzájemně se doplňující části kvalitativního šetření:

- Pilotní fáze — mapování relevantních aktérů, úvodní rešerše a rozhovory se zástupci obcí.
- Hlavní fáze — série osmi kulatých stolů v obcích, které umožnily hlubší diskusi a sdílení zkušeností mezi zapojenými aktéry.

Cílovou skupinou výzkumu byli zástupci vybraných obcí z řad politického vedení obce, pracovníků obecních úřadů, zástupců městských organizací, místních spolků a dalších aktérů, kteří hrají významnou roli v oblasti adaptace na změnu klimatu na lokální úrovni. Důraz byl kladen na zapojení aktérů s praktickou zkušeností i rozhodovací pravomocí.

Kulaté stoly byly koncipovány jako facilitovaná diskusní setkání, jejichž cílem bylo sdílení zkušeností a sběr podnětů, v délce 3 hodin s přestávkou na kávu. Každého z osmi kulatých stolů se zúčastnilo 5–10 hostů ze seznamu předem oslovených a pozvaných zástupců dané obce a jejího okolí. Setkání vedla podle připraveného scénáře dvojice výzkumníků v roli moderátor a zapisovatel, přítomna byla vždy také zástupkyně organizace Zelený kruh v roli odborné garantky projektu.

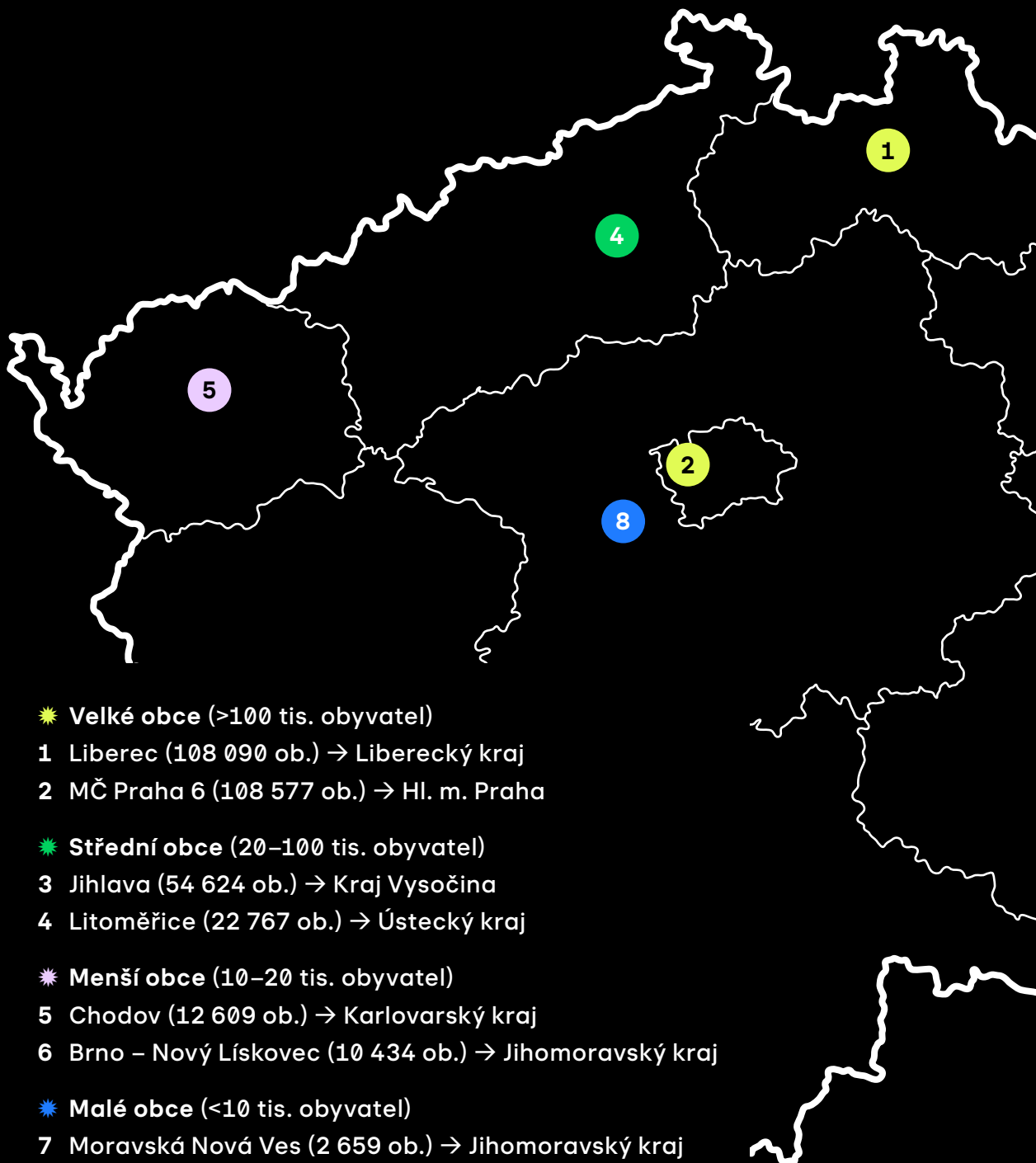
1.3. Vybrané obce

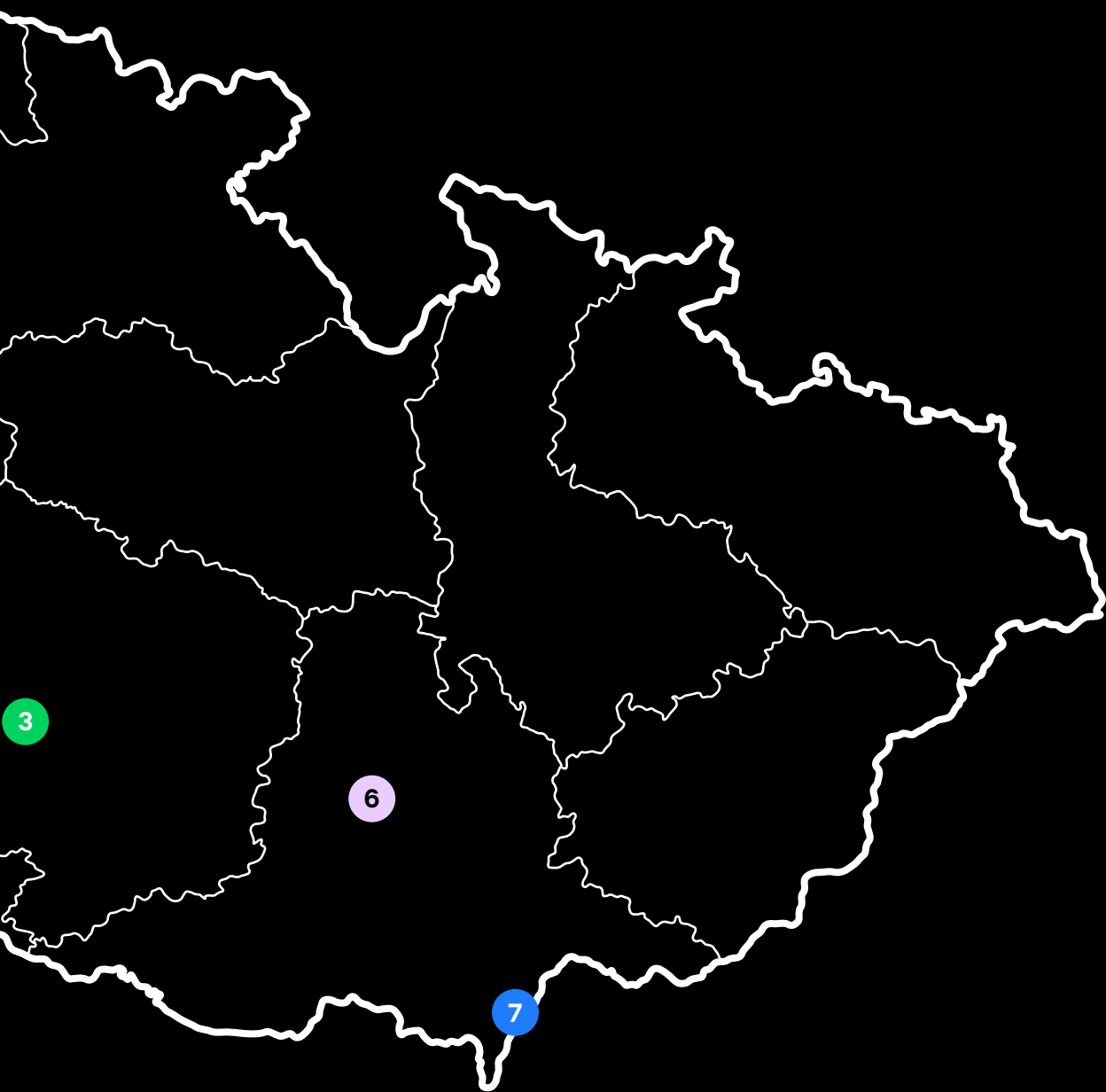
Výzkumný vzorek tvoří osm obcí v České republice vybraných na základě tří hlavních kritérií:

- existence zpracované adaptační strategie či jiný systematický přístup k agendě adaptace na změnu klimatu,
- velikost obce,
- regionální umístění.

Výběr tak zajistil zastoupení různě velkých obcí z odlišných částí České republiky s aktivním přístupem k řešení dopadů změny klimatu. Vzorek nelze pokládat za reprezentativní.

Vybrané obce

Počty obyvatel obcí podle ČSÚ k datu 1. 1. 2025.
Pouze Brno – Nový Lískovec údaj k datu 1. 1. 2023.

Kulaté stoly

Svatý Jan pod Skalou

Kulatý stůl (16. 9. 2025) → 7 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Starosta obce, Zastupitelstvo obce, Svatojánská kolej, Správa CHKO Český kras, Spolek Barbora, Skanzen Solvayovy lomy, Spolek Třesina, Osadní výbor Hostim

Brno – Nový Lískovec

Kulatý stůl (29. 9. 2025) → 7 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Starostka MČ, Úřad MČ – Oddělení životního prostředí, Odbor investic a majetku, Magistrát města Brna – Oddělení ochrany a tvorby zeleně, Oddělení bytové výstavby, Nadace Veronica, Nadace Partnerství

Jihlava

Kulatý stůl (8. 10. 2025) → 8 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Náměstek primátora města, Magistrát města – Odbor životního prostředí, Odbor strategií a architektury, Odbor dopravy, Odbor technických služeb, Spolek Mokřady, Spolek Říční krajina

Liberec

Kulatý stůl (20. 10. 2025) → 5 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Náměstek primátora města, Zastupitelstvo města, Magistrát města Liberce – Odbor strategického rozvoje a dotací, Kancelář architektury města

MČ Praha 6

Kulatý stůl (22. 10. 2025) → 8 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Radní MČ, Zastupitelstvo MČ, Komise životního prostředí, Úřad MČ - Odbor dopravy a životního prostředí, Odbor Kancelář MČ (participace a strategický plán), externí odborný konzultant MČ v oblasti životního prostředí, Spolek Bieno

Chodov

Kulatý stůl (30. 10. 2025) → 8 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Starosta města, Rada města, Městský úřad - Útvar pro rozvoj města, Úsek životního prostředí, městská společnost Teplo Chodov, Česká zemědělská univerzita, autor místního ekologického projektu Podnebesí

Moravská Nová Ves

Kulatý stůl (3. 11. 2025) → 10 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

Starostka městyse, Rada městyse, Úřad městyse – Organizační složka, Technické služby, zemědělská společnost Agromoravia, a.s., nezisková organizace Člověk v tísni, místní občané a odborníci v oblasti lesnictví, sadařství

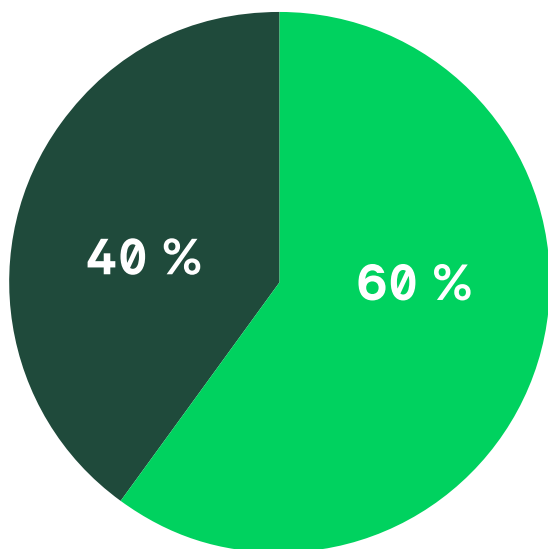
Litoměřice

Kulatý stůl (6. 11. 2025) → 5 diskutujících

Zastoupené pozice a organizace:

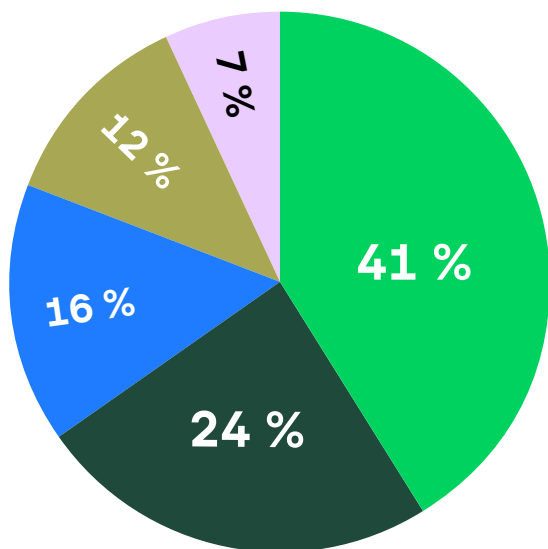
Místostarosta města, Rada města, Městský úřad - Odbor životního prostředí, Technické služby města Litoměřice, městská firma Enlitos a.s., místní výzkumný projekt Synergys

Účastníci kulatých stolů

muži	35
ženy	23

celkový počet → N = 58

zástupci úřadů	24
politické vedení	14
spolky, NNO	9
firmy, experti	7
občané	4

celkový počet → N = 58

1.4. Jak číst závěrečnou zprávu

Zpráva je rozdělena do 4 hlavních kapitol, které shrnují hlavní zjištění výzkumu, identifikované bariéry a potřeby a formulují doporučení pro další rozvoj adaptačních politik na místní i národní úrovni. Pro lepší orientaci a porozumění povaze získaných dat a formátu výstupů uvádíme následující poznámku ke struktuře závěrečné zprávy.

Kapitola 1. Úvod a informace o výzkumu

Stručně shrnuje základní informace o výzkumu — kontext zadání, výzkumné cíle, metodologický rámec, přehled a parametry vzorku obcí a série kulatých stolů. Uvádí také poznámku k členění textu a seznam použitých zkratk.

Kapitola 2. Vybrané obce: místní situace

Představuje přehled základních informací o obcích zapojených do výzkumu. Čerpá především z úvodních rešerší a rozhovorů s vybranými zástupci obcí v první části výzkumu, částečně také z diskusí na kulatých stolech. Kapitola pojímá každou obec zvlášť a soustředí se na následující témata:

- Strategické dokumenty obce v oblasti adaptace na změnu klimatu
- Místní dopady klimatické změny
- Adaptační opatření v obci a okolí
- Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace

Přehled informací o jednotlivých obcích není vyčerpávající rešerší. Jde o výběr témat, jevů a příkladů, které respondenti v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první a z jejich pohledu podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace.

Kapitola 3. Adaptace: zkušenosti a potřeby

Shrnuje výstupy z hlavní části výzkumu — série facilitovaných diskusních setkání u kulatých stolů v zapojených obcích. Získaná data předkládá v souhrnném a zobecněném pohledu podle diskutovaných oblastí a kategorií agendy adaptace na změnu klimatu.

- Adaptační opatření (voda, zeleň, veřejný prostor, budovy, energetika, doprava)
- Nástroje podpory adaptace (data, monitoring, financování)
- Sociální aspekty klimatické změny (vzdělávání, komunikace, zdraví, soudržnost, strategické plánování, připravenost)

Kapitola formuluje respondenty popsané silné a slabé stránky, bariéry, potřeby a návrhy na zlepšení. Zkušenosti občas přibližuje výstižnou citací (při zachování anonymity respondentů).

Některé kategorie jsou informačně naplněné více, některé méně — tyto rozdíly vycházejí z povahy získaných dat a odpovídají opět tomu, které oblasti byly pro respondenty v diskusích primárně zajímavé a relevantní, které byly naopak zmiňovány spíše okrajově či specificky pouze v některých obcích a kontextech.

Kapitola 4. Shrnutí a postřehy z výzkumu

Poskytuje shrnutí výzkumu, formuluje hlavní sdělení a zajímavé postřehy z pohledu výzkumného týmu. Kapitulu lze vnímat jako interpretační doplnění z perspektivy celkového nadhledu a ohlédnutí za příběhem výzkumu. Kromě získaných dat staví i na přímé osobní zkušenosti výzkumného týmu z kulatých stolů, vnímání atmosféry a sdílení s účastníky výzkumu.

1.5. Seznam použitých zkratek

AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny
AV ČR	Akademie věd české republiky
ČSÚ	Český statistický úřad
ČGS	Čeká geografická služba
ČZU	Česká zemědělská univerzita
FVE	fotovoltaická elektrárna
GIS	Geografický informační systém
HDV	hospodaření s dešťovou vodou
CHKO	chráněná krajinná oblast
MČ	městská část
MHD	městská hromadná doprava
NNO	nevládní nezisková organizace
NSZM	Národní síť Zdravých měst ČR
POPFK	Podpora ochrany přirozených funkcí krajiny (název dotačního titulu)
SECAP	Akční plán pro udržitelnou energii a klima
SOŠ	střední odborná škola
SPÚ	Státní pozemkový úřad
SVJ	sdružení vlastníků jednotek
TAČR	Technologická agentura České republiky
TSK	Technická správa komunikací hl. m. Prahy
ÚOHS	Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
VTE	větrná elektrárna
VýPraSk	Pracovní skupina pro výstavbu (meziresortní pracovní skupina v Jihlavě)

Vybrané obce: místní situace

2

Následující kapitola představuje přehled základních informací o obcích zapojených do výzkumu. Čerpá především z úvodních rešerší a rozhovorů s vybranými zástupci obcí v první části výzkumu, částečně také z úvodních aktivit na kulatých stolech.

Kapitola pojímá každou obec zvlášť a soustředí se na témata — strategické dokumenty obce, místní klimatické dopady a hrozby, příklady adaptačních opatření a místní zkušenost s tzv. měkkými nástroji adaptace.

Přehled informací o jednotlivých obcích není vyčerpávající rešerší. Jde o výběr témat, jevů a příkladů, které respondenti v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první a z jejich pohledu podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace.

2.1. Svatý Jan pod Skalou

malá obec (<10 tis. obyvatel)
204 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)
Středočeský kraj → okres Beroun
CHKO Český Kras
poutní místo a častý cíl výletů
klimatická žaloba (2021)

Svatý Jan pod Skalou je malá obec ve Středočeském kraji, v okrese Beroun, vzdálená přibližně 20 km jihozápadně od Prahy. Tvoří ji tři místní části — Svatý Jan pod Skalou, Sedlec a Záhrabská — které mají dohromady něco přes 200 obyvatel. Leží v hlubokém vápencovém údolí potoka Loděnice (lidově zvaného Kačák) a v srdci CHKO Český kras a Národní přírodní rezervace Karlštejn. Dominantou obce je mohutná skalní stěna s dřevěným křížem a vyhlídkou a barokní klášterní komplex s kostelem Narození Sv. Jana Křtitele a pramenem Sv. Ivana. Díky své poloze a památkám je Svatý Jan pod Skalou oblíbeným poutním místem a častým cílem výletů, ročně sem zavítají tisíce až desetitisíce návštěvníků.

Z hlediska adaptace na změnu klimatu je obec výjimečná tím, že se v roce 2021 jako první česká obec připojila ke klimatické žalobě na český stát. V žalobě obec argumentovala ztrátou pitné vody ve studních a pramenech, usycháním stromů, zhoršenou přístupností turistických tras, erozí strmých svahů a úbytkem biodiverzity. Rozsudek Městského soudu v Praze z června 2022 žalobě částečně vyhověl.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Obec nemá zpracovanou adaptační strategii. Tématům životního prostředí, správy krajiny, cest a veřejných prostranství, adaptace na změnu klimatu

a připravenosti se věnuje ve Strategickém plánu rozvoje a v návazných koncepčních dokumentech. V praxi jsou podle respondentů častěji využívány prakticky zaměřené dokumenty jako jsou plány péče CHKO, povodňové mapy a plány (oblast s významným povodňovým rizikem).

- Strategický plán rozvoje obce Svatý Jan pod Skalou 2018–2026
 - participativně pořízený dokument
 - 4 rozvojové priority: Voda, Cesty, Územní plánování a veřejný prostor, Turismus
 - strategie je aktivně využívána
- příklady dokumentů vycházející ze Strategického plánu
 - zadání architektonické studie veřejných prostranství v centru obce
 - studie snížení energetické náročnosti obecních budov
 - Pasport zdrojů vody
 - Pasport veřejného osvětlení v obci
 - Komplexní pozemkové úpravy (návrh cestní sítě, protierozní opatření, vodohospodářská a krajinná opatření)

Místní dopady klimatické změny*

- špatný stav lesů a úpadek chrámových bučin
- zvýšené riziko lesních požárů
- nedostatek vody (v krasové oblasti díky podloží obzvláště výrazný)
- vysychání pramenů a studen
- výkyvy a extrémní projevy počasí
- střídání sucha a přívalových dešťů
- lokální povodně
- riziko přívalové vlny v okolí kláštera
- delší výpadky elektřiny, blackouty

Adaptační opatření v obci a okolí*

- využití geotermální energie pro temperování kláštera a obecních budov
- energetické úspory kláštera a obecních budov (zateplení stropů, výměna oken)
- instalace fotovoltaiky na obecní budovy (v přípravě, žádost o dotaci)
- rozšíření kapacity vodojemu a kanalizace (probíhá)
- přísnější pravidla pro povolování nových vrtů a studní (CHKO)
- výsadby v krajině — aleje, remízky (CHKO)
- ekologická pastva ovcí (Hostim)
- nová pravidla pro seč trávy
- obnova hasičských nádrží pro akumulaci vody

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- participace při tvorbě Strategického plánu
- podpora komunitního života a zapojení spolků, např.:
 - Sbor dobrovolných hasičů (krizové situace)
 - Svatojáská společnost (kulturní akce)
 - Skanzen Solvayovy lomy, spolek Barbora (speleologie)
- podpora vzdělávání a osvěty, např.
 - Přírodní škola (spolupráce se Svatojánskou kolejí)
 - Ekocentrum Tetín (příměstské tábory, exkurze, zážitkový přístup)
 - Biologická olympiáda (podpora místních)
- spolupráce s univerzitami a ČGS
- přímá komunikace a podpora pospolitosti („osvěta v hospodě“ apod.)

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.2. Brno – Nový Lískovec

menší obec (10–20 tis. obyvatel)
10 434 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2023)
Jihomoravský kraj → okres Brno–město
rezidenční oblast, sídlištní zástavba
systematický přístup k udržitelnému rozvoji
projekt regenerace obecních panelových domů

Nový Lískovec je jedna z 29 městských částí statutárního města Brna, nacházející se na jihozápadním okraji moravské metropole. Je to rezidenční oblast tvořená převážně sídlištní zástavbou panelových domů z let 1975–1990. Významným přírodním prvkem je přilehlá přírodní rezervace Kamenný vrch, která je domovem jedné z největších populací koniklece velkokvětého na světě. Kamenný vrch je zároveň historickým lesoparkem z doby první republiky, který byl v letech 2010–2011 revitalizován.

Nový Lískovec je v přístupu k adaptaci na klimatickou změnu průkopníkem na lokální úrovni. Systematickému plánování a realizaci adaptačních opatření se městská část věnuje od roku 2002. Za komplexní regeneraci panelových domů na nízkoenergetický standard a systematický přístup k udržitelnému rozvoji obdržela její dlouholetá starostka Jana Drápalová v roce 2020 Cenu Josefa Vavrouška. Městská část se v přístupu k adaptaci inspiroje principy Agendy 21, klade důraz na smysluplnost a dlouhodobou návratnost veřejných investic, na propojení politického vedení s neziskovým sektorem a výzkumem.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Nový Lískovec nemá samostatnou adaptační strategii. Téma klimatické změny řeší průřezově napříč všemi oblastmi činnosti — od správy

majetku přes investiční projekty až po sociální péči. Tento přístup vychází z přesvědčení, že klimatické aspekty mají být zohledňovány při každém rozhodování o veřejných financích. Městská část využívá strategické dokumenty města Brna a s brněnským magistrátem také aktivně spolupracuje na řadě projektů.

- Akční plán pro udržitelnou energii a klima (SECAP)
- Pakt starostů a primátorů pro klima a energii (Brno signatářem od roku 2017)
- Komunikační platforma a web priprav.brno.cz, který slouží k informování občanů a firem o klimatických opatřeních a možnostech zapojení.

Místní dopady klimatické změny*

- přehřívání bytů v panelových domech
- přehřívání veřejných prostranství, škol a školek
- sucho a nedostatek vody
- problémy se závlahou veřejné zeleně
- přívalové deště, lokální povodně pod kopcem
- špatný stav stromů (snížená odolnost stromů vůči škůdcům, špatná ujímavost)
- nedostatek sněhu a holomrazy v zimě
- extrémní a ničivé projevy počasí (ZŠ poškozena silným krupobitím)
- ohrožení seniorů při vlnách veder

Adaptační opatření v obci a okolí*

- revitalizace obecních panelových domů na nízkoenergetický standard (cca 850 bytů)
- instalace fotovoltaiky na střechy veřejných budov
- zelené střechy při rekonstrukcích bytových domů
- retenční jezírko, optimalizace odtokových poměrů
- zasakovací rýhy, propustné povrchy a jiná drobná opatření HDV
- prokořitelné prostory pro stromy při nových výsadbách
- chlazení veřejných budov (klimatizace poháněné FVE)
- příkladná rekonstrukce budovy Úřadu MČ — zelená fasáda, zateplení, venkovní žaluzie, energetické úspory

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- informování a zapojení stakeholderů, spolků, komunitních aktérů, SVJ ad.
- snaha předávat odborná témata srozumitelně a jednoduše, zážitkově
- podpora vzdělávání a osvěty, např.
- environmentální výukové programy města Brna
- projekt zaměřený na seniory klimababicky.cz
- pravidelná komunikace a spolupráce s magistrátem města Brna
- spolupráce s výzkumem a NNO, např.
- Ekologický institut Veronica
- Nadace Partnerství
- zapojení do sítě Eurocities
- účast v mezinárodním projektu Interact
- participativní procesy a sběr uživatelských dat jsou pro MČ cenově náročné

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.3. Jihlava

střední obec (20–100 tis. obyvatel)

54 624 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)

Kraj Vysočina → okres Jihlava

srdce Českomoravské vrchoviny

Pístovské rybníky (evropsky významná lokalita)

obnova tůní, mokřadů a vodních ploch

Jihlava je hlavním městem Kraje Vysočina, s necelými 55 tisíci obyvatel je také nejmenším krajským městem v ČR. Město leží v geomorfologické oblasti Jihlavské kotliny, na historické hranici mezi Čechami a Moravou. Oblast je charakteristická kopcovitou krajinou Českomoravské vrchoviny a jílovitými půdami, které mají přirozeně omezenou vsakovací schopnost. Městem protéká řeka Jihlava v hlubokém údolí, což výrazně ovlivňuje odtokové poměry. Významným krajinným prvkem jihozápadně od města je systém Pístovských rybníků, který zásobuje Jihlavu pitnou vodou nepřetržitě od 14. století a dodnes může poskytnout až třetinu celkové spotřeby vody ve městě.

V oblasti adaptace na změnu klimatu patří Jihlava k aktivním městům. Od roku 2007 je členem Národní sítě Zdravých měst ČR a od roku 2017 opakovaně obhájí titul Šampion Zdravých měst v oblasti Místní Agendy 21 (participace, strategické plánování a udržitelný rozvoj). Ve spolupráci s místními spolky se věnuje např. obnově tůní, mokřadů a přirozených vodních toků.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Jihlava má zpracovanou vlastní strategii adaptace na změnu klimatu z roku 2022, dokument vznikl se zapojením veřejnosti a zahrnuje jak oblast

adaptačních opatření, tak oblast sociálních aspektů a plánování. Téma klimatické odolnosti je zakotveno rovněž jako první priorita strategického plánu rozvoje města a navazujícího implementačního plánu. Podle účastníků kulatých stolů s uvedenými prioritami strategických dokumentů část současného politického vedení města plně nesouzní.

- Adaptační strategie statutárního města Jihlavy na změnu klimatu
 - participativně pořízený dokument (2022)
 - priority v oblastech dobré správy, odolných společenství, zdraví a sociální péče či územního plánování
 - strategie je využívána jako podklad při jednání se soukromými investory či prosazování adaptačních opatření v rámci obecních investic

- Strategický plán rozvoje statutárního města Jihlavy 2023–2032
 - hlavní rozvojový dokument města, součástí je Implementační plán
 - první prioritou je „Odolná Jihlava“
 - mezi uvedené cíle patří: implementace adaptačních opatření do všech investic, udržitelná správa lesů a krajiny, oběhové hospodářství či směřování k uhlíkové neutralitě

Místní dopady klimatické změny*

- špatný stav lesů a pokles produkce dřeva
- kůrovcové kalamity a vymírání velkých ploch lesů
- usychání stromů ve městě a nízká ujímavost nových výsadeb
- vlny veder
- problematický provoz domova seniorů během veder
- střídání extrémů: přívalové deště, sucho a nedostatek vody
- vysychání mokřadů
- šíření invazivních druhů (např. křídlatka)
- eroze půdy, snižující se schopnost zadržování vody
- zhoršené podmínky v zemědělství
- mírné zimy bez sněhu

Adaptační opatření v obci a okolí*

- obnova pístovských rybníků (rybník Lužný) — obnova vodárenské soustavy, retence vody, protipovodňová ochrana
- Pístovské mokřady — biologicky cenná přírodní lokalita, budování tůní, mozaikové kosení podpora biodiverzity, Česká společnost ornitologická, spolek Mokřady
- obnova a budování sítě přírodních vodních ploch v okolí Jihlavy (např. Popický rybník a další)
- drobné zásahy na zpomalení odtoku vod — úpravy ve stržích, budování mezí a zatravnovacích pásů, odkrývání zatrubněných potoků, spolek Říční krajina
- zálivka městské zeleně dešťovou vodou z retenčních nádrží

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- vzdělávání a osvěta — město realizuje vzdělávací akce pro školy
- participace a zapojení veřejnosti, např.:
 - participativní plánování v rámci projektu Zdravé město
 - zapojením veřejnosti do přípravy adaptační strategie
 - žákovský parlament Jihlava
- spolupráce s NNO, např.:
 - spolky Mokřady a Říční krajina — podpora projektů v krajině
 - spolky Silo Jihlava a Téma dne — provoz městského re-use centra
- podpora meziresortní spolupráce
 - Pracovní skupina pro výstavbu (VýPraSk) – pravidelná meziresortní koordinační porada
 - pravidelná meziresortní investiční porada

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.4. Liberec

velká obec (>100 tis. obyvatel)
108 090 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)
Liberecký kraj → okres Liberec
CHKO Jizerské hory, přírodní park Ještěd
evropská mise 100 klimaticky neutrálních měst

Liberec je hlavní město Libereckého kraje a s populací kolem 108 tisíc obyvatel také páté největší město v České republice. Město leží na úpatí Jizerských hor v kotlině obklopené horami, protéká jím řeka Lužická Nisa. Na východě město těsně sousedí s CHKO Jizerské hory, na západě pak s chráněným územím přírodního parku Ještěd. Ikonická hora Ještěd je také jeho výraznou a zdaleka viditelnou dominantou.

V oblasti adaptace na změnu klimatu je Liberec unikátní tím, že se jako jediné město ČR účastní evropské mise 100 klimaticky neutrálních měst do roku 2030 (100 Climate Neutral and Smart Cities). Od roku 2016 je také členem Paktu starostů a primátorů pro klima a energii. Adaptační aktivity jsou provázány zejména s činností Kanceláře architektury města, která se věnuje tématům kvality veřejného prostoru a modrozelené infrastruktury.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Liberec má zpracovanou adaptační strategii včetně akčního plánu z roku 2023, dokument vznikl se zapojením veřejnosti. Dále má město zpracovaný akční plán udržitelné energetiky a klimatu (SECAP). Udržitelný rozvoj uvádí jako třetí strategický cíl také Strategie rozvoje statutárního města Liberec. V diskusi na kulatém stole zaznělo, že dobře koncipované strategické dokumenty sice existují, ale v praxi nejsou systematicky implementovány — chybí dostatečná politická podpora a následně i personální kapacity.

- Adaptační strategie pro Liberec
- Strategie rozvoje statutárního města Liberce 2021+
 - strategický cíl 3 — Udržitelný rozvoj města
- SECAP – Akční plán udržitelné energetiky a klimatu
- Plán udržitelné městské mobility (2021)
 - definuje např. cíl snížit energetickou náročnost a znečištění z dopravy
- Manuály veřejných prostranství
 - praktické nástroje pro posuzování záměrů např. v oblasti modrozelené infrastruktury, povrchů aj.

Místní dopady klimatické změny*

- sucho a nedostatek vody
- změna srážkového režimu
 - Liberec byl v minulosti přezdíván „nočník republiky“ díky vysoké vlhkosti, bohatým srážkám, mnoha pramenům a vodě stékající do jeho kotliny z úbočí Jizerských hor, dnes tato charakteristika již neplatí, srážky jsou nepravidelné a spadnou v jiných částech ČR a Evropy
- střídání extrémů počasí, přívalové deště a sucho
- povodně — zvýšené riziko a intenzita
- pokles sněhové pokrývky
- dřívější začátek vegetačního období — riziko poškození úrody jarními mrazíky
- nárůst počtu extrémně horkých dní,
- přehřívání centra města, nedostatek stínu
- zdravotní dopady vln veder

Adaptační opatření v obci a okolí*

- výsadba zeleně a stromů ve městě
- zelené střechy zastávek MHD (realizované pilotní projekty)
- instalace fotovoltaiky na střechy škol a městských budov
- komunitní energetika — projekt sdílení elektřiny z FVE na městských budovách
- adaptační opatření (zeleně, HDV, propustné povrchy) v rámci revitalizace sídlišť, např. Gagarinova nebo Ruprechtice
- úprava zadávání veřejných zakázek - zohlednění kritéria kvality, složení týmu ad.
- snahy o systémové snížení objemu IAD v centru města (dokončení okruhu, návrhy na zpoplatnění vjezdu do centra)

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- podpora vzdělávání a osvěty
 - komunikace s žákovským parlamentem města Liberce
 - prezentace klimatické neutrality na Educaweek 2025
 - podpora peer-to-peer vzdělávání
- spolupráce s Technickou univerzitou Liberec
 - podpora komunitní energetiky a vývoj technologií
- participace a zapojení veřejnosti
 - revitalizace sídliště Gagarinova aj.
 - obyvatelé jsou zváni na kontrolní dny během realizace projektů
 - participativní rozpočet — město konzultuje s autory vítězných návrhů doplnění adaptačních prvků a přírodě blízkých řešení
 - spolupráce s místními komisemi (dříve osadní výbory)
- podpora sousedských aktivit (slavnosti, sousedské snídaně aj.)
- podpora meziresortní komunikace a spolupráce v rámci úřadu
- dotační a grantová podpora – EkoFond statutárního města Liberce

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.5. Městská část Praha 6

velká obec (>100 tis. obyvatel)

108 577 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)

Hlavní město Praha

velký podíl přírodních území a parků

nová pozice „radního pro životní prostředí a klima“

Městská část Praha 6 je s rozlohou přes 40 km² a více než 108 tisíci obyvatel jednou z největších a nejlidnatějších městských částí hlavního města. Nachází se v severozápadní části Prahy a charakteristická je významnými přírodními a rekreačními plochami jako je Divoká Šárka, obora Hvězda, areál Ladronka a řada menších přírodních a parkových ploch. V porovnání s ostatními městskými částmi v širším centru města má Praha 6 rovněž poměrně vysoký počet stromů v ulicích městské zástavby.

V oblasti adaptace na změnu klimatu je Praha 6 v současné době aktivní — od roku 2022 má jako dosud jediná obec v ČR zřízenou pozici „radního pro životní prostředí a klima“. To umožňuje směřovat systematickou pozornost k tématu adaptace i posilovat osvětu tématu u veřejnosti. MČ provozuje vlastní dotační programy pro občany, podporuje spolupráci se spolky a efektivní koordinaci s městskými organizacemi. Jedním z inovativních projektů je např. program adopce stromů.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Praha 6 má k dispozici několik strategických dokumentů relevantních pro oblast adaptace. Nejnovějším je souhrnný strategický plán Strategie rozvoje MČ Praha 6 (schválen v listopadu 2025), jehož druhou hlavní prioritu je „Odpovědnost, adaptace a odolnost“.

MČ se řídí Klimatickým plánem hlavního města Prahy do roku 2030.

Z něj vychází tzv. Malý klimatický plán Prahy 6, který představuje místní, prakticky zaměřenou specifikaci zmíněného (tzv. velkého) klimatického plánu hlavního města. Dříve pořízený Klimatický plán Prahy 6 je dnes již spíše nevyužívaným dokumentem.

- Strategie rozvoje MČ Praha 6 do roku 2040 (schválena v listopadu 2025)
 - jednou ze tří hlavních priorit je Odpovědnost, adaptace a odolnost
- Klimatický plán hl. m. Prahy do roku 2030
- tzv. Malý klimatický plán Prahy 6
 - místní specifikace témat Klimatického plánu hl. m. Prahy
 - podle respondentů prakticky zaměřený a využívaný nástroj
- Klimatická strategie MČ Praha 6
 - první z roku 2019, druhá z roku 2022 — podle respondentů se v současnosti jedná spíše o dokumenty tzv. „v šuplíku“

Místní dopady klimatické změny*

- sucho a nedostatek vody — dlouhé periody sucha a tepla, nedostatek vody v krajině
- špatný stav a vymírání stromů (spec. břízy a lípy)
- změna kondice rostlin, noví škůdci
- invazivní druhy (např. pajasan žláznatý)
- vlny veder
- vznik tepelných ostrovů (problém umocňuje zahušťování zástavby)
- neobyvatelnost Prahy během léta (kdo může, utíká na chalupy)
- problémy se spánkem při tropických nocích
- psychické dopady extrémních veder — stres, úzkosti, panické ataky
- zdravotní rizika pro ohrožené skupiny obyvatel
- začarovaný kruh — problém masivního používání klimatizací (včetně aut), které však situaci pro ostatní venku dále zhoršují

Adaptační opatření v obci a okolí*

- dotační program na malé ekologické projekty
 - příspěvky do 10 000 Kč na pořízení nádrží na dešťovou vodu, kompostérů, úpravu zeleně ve vnitroblocích, péči o živočichy či vzdělávací projekty
- dotační program na podporu ekologických aktivit ve veřejném prostoru
 - dotace do 100 000 Kč na úpravy zeleně, komunitní zahrady, revitalizace vnitrobloků, re-use aktivity a vzdělávací projekty
- program adopce stromů - podpora výsadby
 - umožňuje občanům, firmám i spolkům finančně podpořit výsadbu a dvouletou péči o konkrétní stromy na území Prahy 6
- opatření v oblasti cirkulární ekonomiky
 - Re-use den Prahy 6, Re-use point a Dobrodějna
 - třídění odpadu a sběr kávové sedliny na úřadě MČ
 - podpora komunitních kompostérů
- realizace nové komunitní zahrady v Bubenči
- Veleslavínský zámek a park
 - úprava a zpřístupnění zámeckého parku veřejnosti (2024)
 - spolupráce s komunitou, kulturní a vzdělávací akce, tematické vycházky aj.

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- podpora osvěty u veřejnosti, důraz na komunikaci témat a vysvětlování konkrétních kroků, využití informačních kanálů místních spolků či škol
- podpora vzdělávání zaměstnanců odboru ŽP a dobrých vztahů na pracovišti
- spolupráce se spolky, např.
 - spolek Bieno (oživování vnitrobloků, výstavy, osvěta)
 - iniciativa Zachraňme zámek Veleslavín (obnova parku a zámku)
 - komunitní centrum Nasedím sousedím (vzdělávání, soudržnost aj.)
 - pravidelná setkání vedení radnice se zástupci místních spolků
- participace a zapojení veřejnosti, např.
 - participativní rozpočet Nápad pro Šestku
 - participativní aktivity k některým záměrům (obnova parků, cest apod.)
- posilování koordinace mezi institucemi, např.
 - pravidelná spolupráce s TSK, zlepšení vztahů i efektivity společných realizací
 - památková péče - snaha o dialog a jednání
- meziresortní spolupráce v rámci přípravy Strategického plánu MČ
 - pracovní skupina, spolupráce zatím pokračuje i do fáze implementace

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.6. Chodov

menší obec (10–20 tis. obyvatel)
12 609 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)
Karlovarský kraj → okres Sokolov
oblast Podkrušnohoří
bývalý hnědouhelný těžební revír
projekt Envicentrum Chodov, spolupráce s ČZU

Město Chodov leží asi 10 km západně od Karlových Varů na Sokolovsku, v krajině bývalého hnědouhelného revíru a v těsném sousedství pozvolna se zvedajících Krušných hor. Po druhé světové válce zde došlo k masivnímu vyhlídění z důvodu odsunu německého obyvatelstva a novému osídlení přistěhovalci především za práci při těžbě uhlí. Od 60. let zde byla budována panelová sídliště, která dnes vedle malého historického jádra města tvoří podstatnou část zástavby. Významným prvkem okolní krajiny (asi 10 km jihozápadně od města) je rekultivační jezero Medard o rozloze 493 ha vzniklé zatopením bývalého hnědouhelného lomu. Díky vysoké míře albeda jezero ovlivňuje lokální klima i režim srážek.

V oblasti adaptace na změnu klimatu je město Chodov aktivní zejména co se týče realizace adaptačních opatření ve veřejném prostoru (výsadba a péče o stromy, prvky HDV, propustné povrchy, zelené střechy, budovy a energetika). Specifickou inovativní aktivitou je pak úzká spolupráce města s Českou zemědělskou univerzitou na projektu Envicentra a projekt Chytrá krajina 2030+.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Město Chodov nemá zpracovanou vlastní adaptační strategii. Témata životního prostředí a adaptace zohledňuje především v konkrétních

projektech a záměrech, z nichž většinu souhrnně prezentuje koncepční dokument Strategický plán rozvoje Chodova do roku 2030.

V diskusi zaznělo, že město připravuje konkrétní realizace sice vytrvale a soustavně, ale spíše ad-hoc, tedy bez definované zastřešující koncepce či strategie. Byť je město v této činnosti úspěšné, koncepční přístup a opora v kvalitních strategických dokumentech by podle účastníků mohla být přínosem. Krajskou adaptační strategii však v tomto ohledu hodnotili jako spíše nevyhovující pro účely praktického využití v podmínkách menší obce.

- Strategický plán rozvoje Chodova 2030
 - soubor projektů a záměrů ve 4 prioritních oblastech
- Krajská adaptační strategie Karlovarského kraje
 - rozsáhlý dokument, podle respondentů spíše bez praktické využitelnosti na úrovni města

Místní dopady klimatické změny*

- sucho a nedostatek vláhy
- vysychání studen a zhoršená kvalita vody
- střídání extrémů, přívalové srážky a období sucha
- špatný stav a úbytek vzrostlých stromů ve městě
- nové stromky často usychají
- přehřívání města a veřejných prostranství
- neobyvatelnost panelových domů během veder
- teplejší zimy, málo sněhu
- nepředvídatelnost zimní údržby komunikací (kolísání teplot)
- dopady na zdraví seniorů
- psychická nepohoda
- specificky zhoršené dopady klima změny v posttěžební krajině
 - výsypky bez vegetace, narušený malý vodní koloběh v krajině

Adaptační opatření v obci a okolí*

- retence vody, např.
 - retenční nádrže na dešťovou vodu
 - vsakovací plocha v areálu městské firmy Teplo Chodov
- propustné povrchy a zatravnovací pásy na parkovištích
- zpřístupnění Chodovského potoka
- Dešťová zahrada MŠ
- Ekologická zahrada ZŠ
 - Česko-německý projekt „Na stopě klimatu“ s partnerskou školou v Lugau
- Ekologický dům Podlesí – soukromý projekt místního občana
 - technologie pro využití dešťové vody pro veškeré domácí účely.
- projekty v přípravě, např.
 - zelená střecha městské knihovny
 - biotop (bývalé sádky)
 - revitalizace vintírovského potoka a protipovodňová opatření
 - Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*
- Spolupráce s ČZU a soukromým sektorem, podpora výzkumu a vzdělávání
 - příprava Envicentra Chodov v rámci projektu Chytrá krajina 2030+
 - projekt technického lycea Anvatech zaměřeného na energetiku (ČZU, Sokolovská uhelná ad.)
- Místní zkušenost s dalšími s tzv. měkkými nástroji adaptace byla v rámci diskuse na kulatém stole účastníky popisována spíše z hlediska bariér a limitů, na které vedení města při pokusech naráží, např.
 - participace, osvěta a zapojení veřejnosti — mizivý zájem ze strany občanů, nízká míra místní identity a starosti o veřejný prostor
 - komunitní a kulturní aktivity — výrazný útlum po pandemii COVID-19

- práce s daty — chybí kapacity ke zpracování potřebných pasportů, např. obecního majetku, dešťové kanalizace ad.

Účastníci zmínili, že na systematické a odborné rozvíjení agend jako je vzdělávání, osvěta obyvatel, participace, podpora komunit či tvorba dat a odborných podkladů nemá město dostatek finančních prostředků ani personálních kapacit. Situace na úrovni kraje přitom podle nich o mnoho lepší

- * Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.7. Moravská Nová Ves

malá obec (<10 tis. obyvatel)
2 659 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)
Jihomoravský kraj → okres Břeclav
zemědělská a vinařská oblast
zasažena ničivým tornádem (2021)

Moravská Nová Ves je malá jihomoravská obec na Břeclavsku v nejjižnějším cípu Jihomoravského kraje nedaleko hranic se Slovenskem a Rakouskem. Městys leží v rovinaté krajině Dolnomoravského úvalu a zdejší oblast se vyznačuje teplým podnebím, úrodnými půdami černozemního typu a dlouhou vinařskou tradicí. Od 1. 7. 2025 spadá východní část katastru obce do nově vyhlášené CHKO Soutok, což otevírá nové možnosti spolupráce v oblasti ochrany přírody a krajiny.

V červnu 2021 se Moravská Nová Ves stala jednou z nejzasaženějších lokalit ničivého tornáda stupně F4 na Fujitově stupnici, které způsobilo rozsáhlé škody na majetku občanů i obce. Sedm z devíti obecních budov bylo extrémně poškozeno a celkové škody na obecním majetku dosáhly přibližně 160 milionů korun. Obnova obce po tornádu výrazně formuje současné priority a kapacity samosprávy, stala se však také příležitostí pro spolupráci s řadou organizací, pro strategické plánování a nové přístupy nejen v oblasti adaptace na změnu klimatu.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

Moravská Nová Ves má nově zpracovaný dokument Akční plán adaptačních opatření na dopady změny klimatu z února 2025, na jeho vzniku se podílela Nadace Partnerství a organizace Člověk v tísni. Akční plán vznikl v rámci procesu obnovy po tornádu a obsahuje konkrétní návrhy adaptačních

opatření v konkrétních lokalitách. Na kulatém stole zaznělo pozitivní hodnocení tohoto dokumentu — účastníci ocenili jeho praktičnost, konkrétní návody a komplexní pohled a shodli se, že plán reaguje na skutečné potřeby obce.

Očekávaným koncepčním podkladem jsou pro Moravskou Novou Ves také Komplexní pozemkové úpravy již delší dobu avizované ze strany SPÚ. Zástupci obce je vnímají jako zásadní nástroj pro realizaci adaptačních opatření v krajině — scelení roztržitěné vlastnické struktury umožní výsadbu stromořadí, zasakovací rýhy, obnovu cest, zmírnění větrné eroze aj.

- Akční plán adaptačních opatření na dopady změny klimatu (2025)
- Strategie rozvoje městyse Moravská nová ves na období 2023–2027
- Komplexní pozemkové úpravy — očekávané ze strany SPÚ, zatím stále v přípravě

Místní dopady klimatické změny*

- dlouhodobé sucho a nedostatek vláhy
- poklesem hladin řek
- špatná ujímavost nových výsadeb stromů a vegetace
- větrná eroze půdy (velkoplošné lány polí problém umocňují)
- silné větry a prašnost
- střídání přívalových srážek a extrémního sucha
- úbytek biodiverzity — mizení hmyzu, nemocné stromy, změna druhové skladby lesa
- mírné zimy a rozšíření škůdců a parazitů
- vlny veder, zvyšující se počet tropických nocí, přehřívání
- dopady na zdraví a psychiku obyvatel („lidé jsou v létě mnohem více unavení, nevyspalí, nervózní a agresivní“)
- ničivé živelní katastrofy
 - tornádo (2021)
 - povodně (2024)
- psychické dopady tornáda na jednotlivce i na komunitu
 - dlouhodobý stres a vyčerpání
 - posttraumatické stresové poruchy, panické ataky, úzkosti
 - deprese a sebepoškozování u dětí
- vysoká zátěž pro vedení obce a zaměstnance úřadu, vyčerpání

Adaptační opatření v obci a okolí*

- výsadba stromů (od tornáda více než 300 stromů)
- travnaté plochy a výsadba rostlin ve veřejném prostoru
- zasakovací dlažby a propustné povrchy ve veřejném prostoru
- retenční nádrže na dešťovou vodu
- udržitelná opatření v zemědělství (společnost Agromoravia)
 - opatření zanesena v pachtovní smlouvě
 - druhově bohaté úhory
 - biopásy
 - ponechávání podmáčených rohů polí ladem
 - minimalizace umělého zavlažování
- ekologické lesnictví a sadařství
- ponechávání biotopů pro drobnou zvěř

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- informování, osvěta a komunikace s občany
 - veřejná setkání k adaptačním záměrům
 - články v obecním zpravodaji, návody na to, co mohou lidé udělat sami
 - osobní komunikace, vysvětlování a motivace
 - snaha naráží na nepochopení a rezistenci části obyvatel
- participace a zapojení veřejnosti — např. během přípravy vize rozvoje obce
- spolupráce s neziskovými organizacemi
 - Člověkem v tísní
 - Nadací Partnerství
 - Hnutí Brontosaurus

- zajištění psychosociální podpory v prvních měsících po tornádu
 - zapojení psychologů i dobrovolníků na pomoc s odklizením trosek
 - stále však přetrvává stigma spojené s vyhledáním pomoci
- spolupráce s aktivními občany a využití jejich motivace a kapacit
 - diskutována např. Možnost spolupráce na přípravě materiálů a obecních požadavků pro chystané Komplexní pozemkové úpravy SPÚ

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

2.8. Litoměřice

střední obec (20–100 tis. obyvatel)

22 767 obyvatel (ČSÚ k 1. 1. 2025)

Ústecký kraj → okres Litoměřice

CHKO České středohoří

udržitelná energetika

výzkumný projekt SYNERGYS

Litoměřice jsou okresním městem ve střední části Ústeckého kraje, v srdci CHKO České středohoří na soutoku Labe s Ohří. Výrazným krajinným prvkem a dominantou města je přírodní památka vrch Radobýl. Okolí Litoměřic je známé pěstováním vína, chmele, ovoce a zeleniny — každoročně se zde koná výstava Zahrada Čech. Oblast byla silně zasažena ničivými povodněmi v letech 2002, 2013 a 2016.

Litoměřice jsou členem Národní sítě Zdravých měst ČR a podobně jako Jihlava opakovaně obhajují titul Šampion Zdravých měst. Od roku 2011 patří mezi signatáře Paktu starostů a primátorů pro klima a energii. Místní projekt obnovy Jiráskových sadů získal v roce 2017 ocenění Park roku a nominaci na Adapterra Awards. Město se dlouhodobě profiluje v oblasti udržitelné energetiky — od roku 2000 se zabývá možnostmi využití hlubinné geotermální energie a v současnosti hostí výzkumné centrum RINGEN a výzkumný projekt Univerzity Karlovy SYNERGYS, zaměřený na integraci obnovitelných zdrojů energie.

Strategické dokumenty pro oblast adaptace

- SECAP – Akční plán udržitelné energetiky a adaptace města Litoměřice na klimatickou změnu do roku 2030 (2018)
 - Funguje jako „zásobník adaptačních projektů“. V praxi je využíván spíše pasivně.
- Strategický plán rozvoje města Litoměřice – „Litoměřice město s energií“
- Plán zdraví 2024–2029
 - mezi hlavní cíle patří snižování vlivu dopravy a zvyšování kvality životního prostředí
 - data propojující klimatické jevy (inverze, vlny veder) se zdravotnickými statistikami

Místní dopady klimatické změny*

- sucho a nedostatek srážek
 - nádrž na dešťovou vodu o objemu 25 m³ se dříve naplnila několikrát za sezónu, v roce 2025 ani jednou
- vysychání studen a nedostatek vody
- vysychání potoků a slepých ramen řeky
 - v létě neteče 16 potoků ve správní oblasti města
- dopady na lesnictví
 - dramaticky snížená ujmavost nových sazenic
 - nutnost používat hydrogel a zálivku
 - horší hospodářské výsledky
- ničivé povodně (2002, 2013, 2016)
- zhutnělá půda nepojme dostatečné množství vody
- šíření nepůvodních druhů, např.
 - záprednice jedovatá, strašák dalmatský, nové druhy vosic
- rostoucí teplota a přehřívání města
- tropické noci, problémy se spánkem
- energetická náročnost — zvyšující se počet klimatizací
- psychické a zdravotní problémy během vln veder
- sociální dopady sucha
 - vyschnutí studen vedlo v blízké vesnici k vzájemnému obviňování a rozpadu sousedských vztahů

Adaptační opatření v obci a okolí*

- realizace a využití obnovitelných zdrojů energie
 - obecní fotovoltaika — solární ohřev vody s ukládáním tepla na zimu.
- podpora elektromobility (Elektromobily pro městský provoz)

- nové úsporné městské osvětlení šetrné k přírodě
- mozaiková seč trávy
- mlžné stožáry
- dotační program pro občany na zachytávání dešťové vody
- výsadba vegetace ve veřejném prostoru (např. zelený pás u nádraží)
- revitalizace Jiráskových sadů

Zkušenosti s tzv. měkkými nástroji adaptace*

- Spolupráce se Střediskem ekologické výchovy SEVER
 - vzdělávací programy pro školy, semináře pro učitele a osvětové akce pro veřejnost.
- na rok 2026 plánovaný Den životního prostředí na náměstí
- participace a zapojení veřejnosti, např.
 - obnova Jiráskových sadů
 - participativní rozpočet
- spolupráce s výzkumnými institucemi a firmami, např.
 - projekt a výzkumné centrum Univerzity Karlovy SYNERGYS
- spolupráce s Charitou Litoměřice
- úprava pracovních podmínek při vedrech
 - Technické služby města Litoměřice při vedrech nechávají zaměstnance chodit dříve domů a fasují povinně magnezium na osobu na den.
- podpora komunitní aktivit, např. sousedský den
- monitoring spotřeby energií obecních budov

* Přehled hlavních příkladů, které účastníci výzkumu v rozhovorech a u kulatých stolů uváděli jako první, podstatné a relevantní v kontextu aktuální místní situace. Nelze pokládat za vyčerpávající přehled.

Adaptace: zkušenosti a potřeby

3

Následující kapitola shrnuje výstupy z hlavní části výzkumu — série osmi facilitovaných diskusních setkání u kulatých stolů přímo v obcích. Získaná data předkládá v souhrnném a zobecněném pohledu podle diskutovaných oblastí a kategorií agendy adaptace na změnu klimatu. Formuluje v diskusích popsané silné a slabé stránky, bariéry, potřeby a návrhy na zlepšení.

Některé kategorie jsou informačně naplněné více, některé méně — tyto lehké rozdíly vycházejí z povahy získaných dat a odpovídají opět tomu, které oblasti byly pro respondenty v diskusích primárně zajímavé a relevantní, které byly naopak zmiňovány spíše okrajově či specificky pouze v některých obcích a kontextech.

3.1. Co se vám vybaví, když se řekne klimatická změna?

Při zahájení kulatých stolů vždy zazněla tato prostá zahřívací otázka. Účastníci mohli uvést jednu nebo více asociací, které bez dlouhého přemýšlení jako první hned napadnou, když zazní pojem „klimatická změna“. Během všech osmi kulatých stolů uvedli účastníci celkem 98 asociací. Jejich poměrné zastoupení a četnost výskytu ilustruje následující wordcloud (→).

Co se vám vybaví, když se řekne klimatická změna?

Celkový počet všech uvedených asociací je 98.

3.2. Adaptační opatření

3.2.1. Voda, vodní toky a hospodaření s dešťovou vodou

Hospodaření s vodou představuje jednu z nejživějších adaptačních agend, se kterou mají zapojené obce konkrétní zkušenosti. Diskuse ukazují, že téma vody je vnímáno jako bezprostředně relevantní a úzce propojené s každodenním fungováním obcí — od správy veřejného prostoru, komunikace s veřejností až po vztah k soukromé výstavbě. Přes řadu složitostí a komplikací dochází v této oblasti k řadě realizací adaptačních opatření a teoretické přístupy se postupně přenášejí do praxe.

Retenční a akumulační nádrže ve městě i v krajině

Retenční a akumulační nádrže patří k nejčastěji realizovaným opatřením, a to jak v urbanizovaném území, tak v krajině. Obce je vnímají jako klíčový nástroj pro zadržování vody a zmírňování dopadů sucha i přívalových srážek. Specificky se zmiňuje obnova hasičských nádrží jako příklad dobré praxe. Pozitivně je hodnoceno, pokud se daří tyto objekty navrhovat a realizovat kvalitně, s přihlédnutím i k dalším způsobům využití (pobyt, relaxace, zdroj vody pro zálivku). Současně se ukazuje, že čím komplexnější realizace je, tím je nákladnější a náročnější na správu. V případě klasických akumulačních nádrží v podzemí je zmiňována finanční nákladnost i odborná náročnost. V případě povrchových nádrží je problém spíše v tom, že správa povrchových retenčních nádrží je pro samosprávy novou disciplínou a vyžaduje koordinaci více aktérů a je tudíž organizačně náročnější než tradiční vodohospodářská řešení. Průvodním jevem jsou také nejednoznačně vymezené odpovědnosti. Přesto se ale daří čím dál kvalitnější realizace prosazovat. Jen by jich účastníci přivítali větší množství. Některé samosprávy se potýkají s nedostatkem kvalitních dodavatelských firem pro realizace i údržbu.

Vsakování dešťové vody na pozemku a propustné povrchy

Vsakování dešťové vody na pozemku, například formou dešťových zahrad, a využívání nepropustných povrchů na parkovištích, hřištích či dalších zpevněných plochách je vnímáno jako prvek hospodaření s vodou v obcích. Počet realizací je však spíše nízký.

V praxi se naráží na výrazné legislativní limity. Samosprávám chybí účinná „páka“ na soukromé stavebníky, která by jim umožnila prosazovat prvky hospodaření s dešťovou vodou do jejich projektů. Přesto funguje nátlak formou doporučení vyžadování souladu s klimatickou strategií obce. Druhým významným limitem je, že legislativa neumožňuje zasakování dešťové vody ze soukromých staveb ve veřejném prostoru, například v ulicích či parcích před domy. Možná i tato složitost právního rámce vede některé stavebníky k realizaci černých přípojek.

Revitalizace toků, rybníků a mokřadů

Revitalizace vodních toků, odkrývání zatrubněných úseků, zpomalování toků a obnova rybníků a mokřadů jsou vnímány jako dlouhodobě přínosná opatření s pozitivním dopadem na krajinu i odolnost území. Tato opatření veřejnost hodnotí veskrze pozitivně a samosprávy pozitivně hodnotí i spolupráci s aktivními občany nebo spolky (př. Mokřady, z. s., Říční krajina, z. s.).

Problémy vznikají zejména tehdy, když realizace není dostatečně odborně podložena nebo když je primární motivací realizátora čerpání dotace. Například realizace tůní v krajině může být problematická, bývá nekvalitně provedena, nevhodně umístěna nebo zkrátka nefunkční. V některých typech území, například v krasových oblastech, se tato opatření nehodí téměř vůbec.

Paradoxně pozitivní dopad má nízká nebo nulová údržba zemědělských meliorací. Když nejsou kanály čištěny, přestávají fungovat a tudíž v krajině zůstává více vody. Obdobný případ je se slabou údržbou vodního koryta pro lodní plavbu. Když se koryto udržuje jen málo, voda odtéká pomaleji a zůstává jí v krajině více.

Podpora zachytávání dešťové vody

Řada obcí podporuje zachytávání dešťové vody prostřednictvím dotačních programů pro obyvatele, často doplněných metodickou podporou. Tyto programy jsou vnímány jako důležitý nástroj pro rozšíření opatření i mimo veřejný sektor.

Současně se však objevuje kritika jejich technického nastavení. Dle jednoho účastníka kalkulačky pro výpočet velikosti nádrže, používané v dotačních programech, vycházejí ze špatných norem, což vede k projektům s výrazně menším objemem, než odpovídá reálným srážkovým podmínkám. Pro větší počet realizací by podle účastníků pomohla silnější ekonomická motivace pro soukromé stavebníky, například formou osvobození od platby stočného.

Zálivka dešťovou vodou a kropení v období veder

Mezi zmiňovaná managementová opatření patří využívání dešťové vody k zálivce veřejné zeleně z retenčních a akumulčních nádrží. Ta je hodnocena jako funkční propojení technických opatření s každodenním provozem obce. Pro některé obce je však problematické, že zachycená voda se musí pro další použití dále čistit, což zvyšuje náklady někdy nad únosnou mez a akumulovaná voda se bez velkého užitku vypouští.

Kropení ulic je vnímáno jako operativní nástroj pro zvládání extrémních teplot. Některé obce se potýkají se složitou komunikací opatření směrem k veřejnosti. Běžné je i nedorozumění v účelu opatření. Obce stříkají ulice kvůli ozonu (a prý i kvůli psům). Ochlazování je spíše sekundární efekt.

„Když kropili málo, lidi řvali, ať kropí. Když kropili moc, lidi řvali, že z toho mají špinavá auta.“

Povolování staveb a vyjadřování se k záměrům

Důležitým faktorem pro vodu v krajině i ve městě je proces povolování staveb a vyjadřování se k záměrům. Obecně lze konstatovat, že povolování vodních staveb (vrty, studny) je posuzováno s větší pozorností než dříve

a povoluje se spíše méně než dříve. Na důležitou problematiku upozornili zástupci z řad CHKO — při posuzování dopadů záměru na přírodu a krajinu je komplikované mít dostatek kvalitních dat pro odůvodnění rozhodnutí. Technická a odborná data se daří získávat díky spolupráci — např. Česká geologická služba nebo různé vysoké školy. Tuto spolupráci je ale potřeba dále posilovat.

Některé samosprávy upozorňují i na problémy s evidencí skutečného stavu kanalizace, kdy dokumentace neodpovídá realitě, což dále zvyšuje nejistotu a komplikuje rozhodování.

3.2.2. Budovy a energetika

Budovy a energetika představují oblast diskuzí, kde obce disponují relativně silnou mírou kontroly nad realizací opatření, neboť se ve valné míře týkají správy vlastního majetku. Diskuse ukazují, že právě obecní budovy — úřady, školy, školky, bytové domy či kulturní zařízení — slouží jako testovací pole pro nová technická i organizační řešení. Téma se přirozeně propojuje s energetickými úsporami, snižováním provozních nákladů a zvyšováním komfortu uživatelů budov, ale zároveň naráží na estetická, památková a provozní omezení. Vedle vlastních projektů se objevuje i snaha obcí motivovat a podporovat soukromé realizace prostřednictvím dotací a metodické podpory.

Energetické renovace a rekonstrukce obecních budov

Rekonstrukce obecních budov patří k nejčastěji zmiňovaným opatřením. Obce uvádějí příklady rekonstrukcí městských úřadů, obecních bytů, mateřských a základních škol, kde dochází ke kombinaci zateplení, instalace rekuperace a zlepšení vnitřního klimatu. Objevují se i zmínky o chlazení veřejných budov, například škol, které reaguje na častější vlny veder a zvyšuje komfort dětí i zaměstnanců.

Zkušenosti však ukazují, že kvalita realizace je silně závislá na dodavatelích. U některých projektů se objevily problémy s nekvalitně dodanými technologiemi, například u systémů rekuperace v obecních bytech.

Problémy se objevují i v chybějících normách a standardizaci. Účastník uvádí, že „**Někde si podmínky do dotace diktují sami dodavatelé. To je děs!**“ Výsledkem je pak stavba obložená tak tlustou izolací, že se ani nedá vyklonit z okna ven. Tyto zkušenosti posilují potřebu lepší kontroly kvality, standardizace řešení a sdílení dobré praxe mezi obcemi.

Vedle technologických řešení se v diskusích objevují i jednodušší architektonická opatření, jako jsou bílé fasády, venkovní žaluzie, popínavé rostliny, zelené střechy či hospodaření s dešťovou vodou u budov. Zkušenosti ukazují, že tato opatření mohou přinášet reálný adaptační efekt, zároveň však vyvolávají drobné provozní konflikty. Například zeleň na fasádách může být vnímána negativně nájemníky kvůli hmyzu, pylu či omezení světla.

Solární a geotermální energie

Fotovoltaické elektrárny na budovách patří k nejdynamičtěji se rozvíjejícím oblastem opatření. Realizace se objevují takřka ve všech sektorech. Účastníci upozorňují, že fotovoltaika je dnes technologicky dostupnější a zároveň esteticky přijatelnější než dříve. Např. jenom v Litoměřicích je celkový instalovaný výkon na obecních budovách až 1 MW. Souběžně s tím si některé samosprávy stěžují na komplikace spojené s památkovou ochranou, která je v tomto odvětví vnímána jako bariéra. Převažující pozici účastníků vhodně ilustruje věta: „**Je potřeba klimaticky adaptovat památkovou ochranu.**“

Vedle solární energie se objevují také první zkušenosti s geotermální energetikou, často ve spolupráci se specializovanými firmami. Zatím jde spíše o pilotní projekty, nicméně některá města mají ambice realizovat do budoucna komplexní geotermální projekty.

Dílním pilotním projektem je snaha Litoměřic o pilotní demonstraci klimatizačních systémů, které ukládají odpadní teplo do zásobníků pro pozdější využití v zimním období.

Větrná energetika se v diskusích takřka neobjevuje s drobnou výjimkou Brna, kde apelují na to, že je potřeba zvýšit obecnou přijatelnost VTE (větrných elektráren).

Elektrifikace budov a automobilů

Elektrifikace se projevuje zejména instalací tepelných čerpadel v budovách a rozvojem elektromobility v městských službách. Obce vnímají tato opatření jako logický krok směrem k nízkoemisní dopravě a vytápění. Celý sektor domácností se v diskuzích objevuje pravděpodobně kvůli tomu, že např. dotační tituly jako kotlíkové dotace jsou vedeny z úrovně státní správy. Přechod na elektromobilitu se zdá rovněž poměrně málo diskutovaný. Nabízí se interpretace, že horká fáze této změny je už mimo hlavní proud.

Obce však upozorňují na potřebu rozvoje doprovodné infrastruktury, zejména chytrých nabíjecích řešení. Inspirací jsou zahraniční příklady — např. v Londýně fungují nabíječky zpětně i jako stabilizační prvek přenosové soustavy.

Veřejné osvětlení a energetická efektivita

Opakovaně zmiňovaným opatřením je přechod na nové úsporné veřejné osvětlení (probíhá ve 3 z 8 samospráv). Přestože přináší energetické úspory a nižší provozní náklady, setkává se často s výrazným odporem veřejnosti. Kritika směřuje k nižší intenzitě nebo odlišnému spektru světla a projekty bývají veřejností silně zpochybňovány.

„Prý nevidí na psa, když ho venčí po setmění.“

3.2.3. Zeleň a krajina

Zeleň a krajina patří k oblastem, kde se dopady klimatické změny projevují velmi viditelně a kde mají obce dlouhodobou zkušenost. Diskuse se pohybuje od výsadeb stromů ve městech přes péči o veřejnou zeleň až po lesnická a zemědělská opatření v okolní krajině. Téma je charakteristické tím, že kombinuje technické, biologické i společenské aspekty a že se v něm střetává odborný pohled s očekáváním veřejnosti, památkové ochrany či ochrany přírody.

Stromy ve městě

Výsadba stromů ve městech je jedním z nejčastěji zmiňovaných adaptačních opatření, zároveň však patří k problematičtějším. Mnoho obcí upozorňuje na špatnou ujmavost nových stromů, která se v posledních letech výrazně zhoršila. Zatímco dříve se většina sazenic ujala, dnes se poměr často obrací, což zásadně zvyšuje náklady a někdy i frustraci z realizací.

Obce na to reagují změnou druhové skladby stromů a hledají druhy lépe přizpůsobené novým klimatickým podmínkám. V praxi se více využívá intenzivní zálivka, hydrogel či jiné podpůrné technologie, zároveň se ale ukazuje, že při velkých počtech vysazených stromů není systematická zálivka dlouhodobě udržitelná.

Samosprávy si osvojují nové technologie výsadby např. se speciálně připraveným prokořenitelným prostorem. Zároveň zaznívá, že na některých místech stromy jednoduše nerostou nebo růst nemohou, ať už kvůli technické infrastruktuře, historickým zásahům nebo nevhodným podmínkám. V Chodově uvádějí i problém se špatně založenou výsadbou za minulého režimu (nevhodné druhy, výsadba do inženýrských sítí, špatná péče), která v nynějších změněných podmínkách předčasně dožívá.

Významnou bariérou výsadby jsou konflikty s institucemi a někdy i s veřejností. Památková péče často určuje, kde stromy růst mohou a kde nikoli, což omezuje možnosti adaptace v historických částech měst. Obdobně je řada výsadeb znemožněna rigidním výkladem dopravních a bezpečnostních vyhlášek (policie). Někdy je problém spíše organizační a koordinační — i na výsadbě jednoho stromu se musí shodnout někdy až desítky subjektů.

Přestože většinová veřejnost stromy ve městech a obcích vítá a váží si jich, mají stromy ve městě i své odpůrce např. kvůli padajícím listům, pylu, ptactvu, stínění oken nebo proto, že zabírají místa, kde by se dalo parkovat. Stromy by podle některých účastníků zasloužily větší ochranu.

„Památkáři nepovolí stromy, protože tam v 18. století žádné nebyly.“

Další městská zeleň a péče o travnaté plochy

Vedle stromů se pozornost obcí soustředí i na další formy městské zeleně. Výrazně rozšířenou praxí, se kterou účastníci mají zkušenosti, je mozaiková seč travnatých ploch. Na jedné straně je vnímána jako ekologicky přínosná a relativně jednoduchá adaptace, na straně druhé je společensky problematická. Kromě toho je to organizačně náročnější např. na vysvětlování údržbářům a firmám.

„Špatně se to lidem vysvětluje. Půlka křičí, proč sekáme a druhá, že to máme přerostlé.“

V Praze 6 si cení spolupráce s iniciativou Bieno, která podporuje zeleň v městských vnitroblocích.

Lesní porosty

I v oblasti lesnictví dominují témata spojená se suchem — špatná ujmavost stromů, horší hospodářské výsledky, kůrovec, nebezpečnější pohyb v lese. Zásadním tématem je opět špatná ujmavitelnost stromů, která nutí hospodáře a obce k úpravám běžné praxe. Konkrétním opatřením je prodlužování lhůt pro zalesnění. Zatímco zákon standardně ukládá lhůtu dvou let, některé obce dnes dávají vlastníkům pozemků odklady až na pět let, protože dřívější termíny nejsou v aktuálních podmínkách reálné.

I lesní hospodáři někdy volí novou klimaticky odolnější druhovou skladbu nebo nové technologie jako hydrogel. Zajímavý je ideový spor, kdy je nová druhová skladba pro lesní porost odmítána orgány ochrany přírody (CHKO) s odůvodněním, že na místo je potřeba sázet původní druhy. Ty se však v místě nedaří úspěšně zapěstovat nebo to neúměrně zvedá náklady.

Zemědělství a krajinná opatření

Zemědělství bylo v diskuzích zastoupeno okrajově, neboť většina obcí s ním nepřichází do takového kontaktu. Téma rezonovalo hlavně v Moravské Nové Vsi. Směrem k adaptaci byly zmíněny především protierozní opatření (zatravnovací pásy, zakládání nových mezí) nebo ponechávání podmáčených částí polí ladem (druhově bohaté úhory) či snaha o minimalizaci umělého zavlažování.

Specificky byla vyzdvihnuta potřebná role pozemkových úprav a zaznělo přesvědčení, že by stát měl s pozemkovými úpravami být rychlejší a efektivnější.

„SPÚ se musíme pomalu doprošovat.“

Specifickým tématem je pastva ovčí jako managementové opatření. Ta je vnímána jako adaptačně přínosná, ale zároveň velmi náročná na organizaci, infrastrukturu i lidskou práci (oplocení, voda pro zvířata). Dlouho šlo o iniciativy jednotlivců bez širší podpory, přičemž systémová podpora se začala objevovat až v poslední době (dotace). V chráněných územích je pastva podporována mimo jiné i kvůli udržování otevřené krajiny.

3.2.4. Veřejný prostor ve městě

Veřejný prostor představuje jednu z nejviditelnějších oblastí adaptačních opatření pro veřejnost. V diskuzích však zabírá spíše méně prostoru. Možným důvodem je, že se jedná o téma spíše nekonfliktní a účastníci jej nepovažovali za tolik důležité probírat.

Stín a zastínění ve veřejném prostoru

Jedním z nejčastěji zmiňovaných témat je potřeba stínu. Obce se soustředí především na dětská hřiště a pobytové plochy jako náměstí, kde se v letních měsících výrazně zvyšuje tepelná zátěž. Jako řešení se objevují jak dočasné

prvky (různé plachty nebo pergoly), tak dlouhodobější opatření v podobě výsadby stromů.

Zkušenosti ukazují, že zatímco technická řešení mohou přinášet rychlou úlevu, stromy jsou vnímány jako nejkvalitnější a dlouhodobě nejpříjemnější forma zastínění. Zároveň se zde znovu objevují limity známé z oblasti zeleně — prostorové nároky, dlouhá doba růstu a konflikty s technickou infrastrukturou nebo památkovou ochranou.

Vodní prvky a práce s vodou

Vodní prvky patří k opatřením, která jsou veřejností vnímána velmi pozitivně. Obce zmiňují mlžné stožáry, mlžítka, obnovu fontán a vodních prvků nebo instalaci píték ve veřejném prostoru.

Materiály a práce s povrchy

Účastníci zmiňují snahu o využívání propustných povrchů, které umožňují vsakování vody a snižují povrchový odtok. Vedle toho se objevují i úvahy o použití odrazivých ploch a světlých barev, které omezují akumulaci tepla. Jedná se spíše o okrajové téma s malým množstvím vstupů, byť jeho význam v adaptaci je jistě velký.

Zelené střechy ve veřejném prostoru

Zelené střechy se v debatách objevují zejména v souvislosti s veřejnými objekty a zastávkami městské hromadné dopravy. Jsou vnímány jako opatření, které kombinuje více přínosů — ochlazování, hospodaření s dešťovou vodou i zlepšení mikroklimatu.

Komunitní zahrady jako součást veřejného prostoru

Komunitní zahrady jsou vnímány jako opatření s pozitivním klimatickým i společenským přínosem. Zkušenosti obcí však ukazují, že jejich přijetí veřejností není samozřejmé. Příkladem je revitalizace sídliště Gagarinova v Liberci, kde obyvatelé realizaci komunitní zahrady odmítli. Naopak Praha 6 komunitní zahrady dlouhodobě podporuje a mezi obyvateli je o ně zájem.

PARTICIPATIVNĚ POŘÍZENÁ KLIMATICKÁ STRATEGIE OBCE

- Obec připraví ve spolupráci s obyvateli a místními aktéry společnou vizi a plán, kam má rozvoj obce směřovat v příštích 15 letech.
- Využití místní znalosti, motivace k aktivnímu zapojení při naplňování sdílených cílů.

JIČE
ČEŠTIN
+
EJENODUSIT

participativní plánování

ÚPRAVA PRAVIDEL ZADÁVÁNÍ VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

- Odstranění administrativních překážek pro výběr klimaticky vhodnějších řešení.
- Důraz na kritéria kvality a další cíle (např. etické, ekologické), nikoli pouze nejnižší cenu.

JE TO VELKÉ
SLOŽITÉ,
MOŽNÁ TO ANI
NEJDE

nastavení pravidel

OSVĚTOVÉ KAMPANĚ PRO OBYVATELE

- Zvyšování povědomí o nástrojích adaptace na změnu klimatu.
- Semináře, školení, mediální výstupy, diskusní pořady apod.
- Např. klimatická rizika, sociální a zdravotní aspekty, krizové plány, finanční nástroje, možnosti pojištění ad.

PROJEKTY
SE ŽIVOTEM
EJENODUSIT

informovanost a vzdělávání

MÍSTNÍ EKOLOGICKÁ PRODUKCE POTRAVIN

- Propachtování obecních pozemků ekologickým zemědělcům, kteří pěstují potraviny k přímému prodeji.
- Podpora farmářských trhů, prodeje ze dvora či komunitou podporovaného zemědělství (např. poskytnutím prostor, propagací atp.).

'SLEPICE
MÍSTO
KOMPOSTU'
Př. obecní
slepice

lokální produkce

VZDĚLÁVACÍ AKCE DO ŠKOL

- Rozvíjení kompetencí dětí a teenagerů v oblasti adaptace na změnu klimatu.
- Např. jak se chovat ve vlně veder, co dělat v případě krizových situací, jak předcházet rizikovým faktorům ad.
- Semináře, zážitkové workshopy, terénní praxe, výukové programy.

VZDĚLÁNÍ
DOSPĚLÝCH

informovanost a vzdělávání

OPTIMALIZACE SYSTÉMU MÍSTNÍCH POPLATKŮ A BENEFITŮ

- Nastavení výše místních poplatků tak, aby byly v souladu se strategickými cíli adaptace na změnu klimatu.
- Např. motivace k využívání veřejné dopravy apod.

nastavení pravidel

NEPŘEPALIT,
NEODKADIT OD
VÝŽIVNÍ

3.2.5. Doprava a mobilita

Doprava představuje podle účastníků významný podíl na celkových emisích — přibližně čtvrtinu a je proto třeba se tématu aktivně věnovat i ve vztahu ke klimatické změně.

Účastníci upozorňují na určitý posun vnímání tématu od zpravidla silniční nebo kolejové dopravy směrem k mobilitě, tedy širšímu společenskému a ekonomickému kontextu. Mobilita už není pouze o autech, ale akcentuje všechny druhy pohybu lidí a věcí, má přímý dopad na kvalitu života, dostupnost služeb a budoucí odolnost obcí.

I v tomto kontextu účastníci upozorňují na fenomén tzv. „dopravní chudoby“, kdy lidé nemají dostupné, cenově přijatelné nebo funkční možnosti dopravy. Tento problém je vnímán jako potenciální riziko do budoucna, zejména v kombinaci s růstem cen energií a nákladů na individuální dopravu.

Podpora veřejné dopravy a MHD

Veřejná doprava je v debatách chápána jako klíčový nástroj pro snižování emisí i pro zajištění dostupnosti mobility pro široké skupiny obyvatel. Opakovaně se objevuje názor, že MHD by měla být výrazně podporována, případně dokonce poskytována zdarma, aby se stala skutečnou alternativou k individuální automobilové dopravě. Vedle městské dopravy je zmiňována i potřeba posílit železniční dopravu, ta jediná může dobře konkurovat automobilové dopravě. Dvě velká krajská města Liberec a Jihlava vnímají absenci kvalitního vlakového spojení jako svůj velký handicap.

Parkování jako klíčový nástroj samospráv

Parkování je jednou z mála oblastí dopravy, kterou mohou samosprávy přímo a relativně rychle ovlivnit. Regulace parkování je účinným nástrojem, ale zkušenosti samospráv v tomto ohledu jsou spíše sporadické, neboť se jedná o vysoce problematické a emocemi zatížené téma.

„Voliči milují auta, parkovací místa a rychlý průjezd městem. Sami lidé si auta nejsou ochotni omezit.“

Mezi již klasické způsoby regulace patří zóny placeného stání, které se ale potýkají s poměrně nízkou účinností systému výběru poplatků (někde jen 40%). Poplatky jsou navíc poměrně nízké. Objevují se i další regulační prvky jako kontrola vjezdu do centra (Liberec).

Cyklodoprava

Okrajově se zmiňuje podpora a rozvoj cyklostezek a podpůrných opatření jako cykloobousměrky. Zajímavostí je možnost vzít si kolo nebo lyže do MHD v Liberci oproti novému zákazu převozu elektrických dopravních prostředků v MHD v Brně.

3.3. Nástroje podpory adaptačních opatření

3.3.1. Data a monitoring

Samosprávy si cenu a význam dat uvědomují a potvrzují ji. Data využívají pro rozhodování, pro přípravu strategií, vyhodnocování jejich naplňování i pro obhajobu konkrétních opatření vůči veřejnosti nebo vedení obce. Zároveň však z výpovědi vyplývá, že právě oblast práce s daty patří mezi nejslabší články současné praxe. Většina obcí otevřeně přiznává, že práce s daty má velké rezervy ve sběru dat, v jejich správě, interpretaci a převodu do rozhodování.

„Data jsou zlatý důl.“

Sběr dat

V oblasti sběru dat účastníci upozorňují především na roztříštěnost kompetencí a nerovný přístup k informacím. Obce mají k dispozici některá data ze své působnosti, například ze základních škol, místní dopravy nebo správy obecního majetku, ale chybí jim přístup k datům, která spravuje kraj — typicky v oblasti středního školství, zdravotnictví nebo širších dopravních vazeb. Zároveň zaznívá, že kraj samosprávám tato data aktivně nenabízí. Účastníci rovněž zdůrazňují, že sběr kvalitních dat je finančně náročný. To platí zejména pro vodohospodářská, klimatická nebo prostorová data, jejichž pořízení vyžaduje specializovaná měření, technologie a kapacity. Současně platí, že rozdíly mezi obcemi jsou v tomto ohledu výrazné. „**Jihlava má třeba hodně dobrá data v GISu, Humpolec nemá ani ta data.**“

Specifickým problémem je kvalita a úplnost základních evidencí obecního majetku. Tento problém se objevuje typicky jako „dědictví minulého režimu“, ale může mít i jiné příčiny. V praxi se pak objevují neexistující přípojky, neevidovaný majetek nebo jiné rozpory mezi realitou a evidencí.

Problémem může být i složitá využitelnost dat, kterou vystihuje tento citát z Brna Nového Lískovce: „**ČSÚ se dívá na Brno jako na jednu obec, nerozlišuje městské části**“ Citaci dále doprovodil komentář, že nic nepředčí osobní znalost terénu.

Jako příklad dobré praxe je uváděna spolupráce s odbornými institucemi, jako jsou univerzity, výzkumné organizace nebo specializované agentury (TAČR, ČGS aj.).

Správa a interpretace dat

Ještě výraznější bariéry se objevují v oblasti správy, analýzy a interpretace dat. Účastníci upozorňují, že už samotné ukládání a sdílení dat v rámci jednoho úřadu je organizačně náročné, natož jejich systematické vyhodnocování. Data jsou často rozptýlena mezi různými odbory, v různých formátech a bez jednotného přístupu.

Zásadním problémem je nedostatek kapacit a odborných znalostí pro práci s daty. Mnohé obce otevřeně přiznávají, že nemají zaměstnance, kteří by

se analýze dat mohli věnovat. Objevuje se i nejistota, jaká data jsou vlastně potřebná a jak je smysluplně využít: dat je mnoho, ale chybí jasná metodika, co sledovat, jak vyhodnocovat trendy a jak výsledky převádět do rozhodnutí. Z těchto důvodů se v diskusích objevuje i názor, že část analytické práce by měla probíhat spíše na úrovni kraje než jednotlivých obcí.

„Jak se v tom vyznat? Dat je nepřeberné množství. Co vlastně potřebujeme?“

Ačkoli obce vnímají data jako zásadní nástroj i pro úspěšnou adaptaci na změnu klimatu, jejich potenciál zůstává zatím z velké části nevyužitý. Stojí za povšimnutí, že slabiny v oblasti dat a monitoringu nejsou dány nezájmem, ale spíše kombinací omezených kapacit, roztržštěných kompetencí a chybějící systémové podpory.

3.3.2. Financování

Financování se v diskusích objevovalo jako jeden z klíčových nástrojů, který zásadně ovlivňuje podobu, rozsah i kvalitu adaptačních opatření. Nešlo přitom o izolované téma, ale o průřezový faktor, který účastníci zmiňovali ve vazbě na projekty, strategie i každodenní rozhodování obcí. Z výpovědí je patrné, že finanční rámec často neurčuje jen to, zda se opatření realizuje, ale i to, *jakým způsobem* a s jakým dlouhodobým efektem. Právě proto se financování v diskusích vrací opakovaně — jako zdroj bariér, ale i jako prostor pro hledání funkčních řešení.

Veřejné zakázky

Jedním z problematických mechanismů financování je systém zadávání veřejných zakázek (zde specificky při realizaci adaptačních opatření, ale problém je systémový). Účastníci opakovaně popisují napětí mezi soutěžením tzv. na cenu a snahou prosazovat kvalitní, dlouhodobě funkční řešení. Problém je, že systém není pružný a neumožňuje jednoduše vybírat

kvalitnější řešení nad levnějším. Výsledkem je, že se obce často drží „bezpečných“ postupů, i když jsou si vědomy jejich omezeného přínosu. V praxi to pak vede buď k tomu, že zadavatelé účast v tendru vzdají, nebo k tomu, že výsledkem je nakonec nekvalitní realizace např. z těchto důvodů:

- Uspěje utilitární řešení, které sice splní svůj základní úkol, ale nepřináší nic dalšího.
- Dodavatel oseká své výrobní náklady na minimum (šetří na materiálech, personálu apod.).
- Nejlevnější dodavatel není pro realizaci opatření způsobilý (znalosti, dovednosti, technika aj.)
- A v případě, že to zadavatelé nevzdají, potýkají se pak s těmito problémy:
- Zvýšená administrativní zátěž s vypisováním zakázek, časová a kapacitní náročnost
- Obavy z kontrol a penalizace, rezignovaný postoj úředníků
- Napadení rozhodnutí ze strany neúspěšných dodavatelů a dlouhé lhůty rozhodnutí správního orgánu jako ÚOHS

**„Za 10 let mám pouze jednu zakázku,
kterou nikdo nenapadl.“**

Některé obce se snaží kvalitativní požadavky do zakázek dostat, aniž by zvýšily riziko sankcí. V tomto ohledu pomohla změna zákona o veřejných zakázkách z roku 2021, kde se zmiňuje povinnost zohlednit environmentální přístup, což také obce v praxi dělají. Jiné otevřeně přiznávají pohyb v „šedé zóně“, kde se snaží vybalancovat formální pravidla a reálné potřeby. Zároveň se zmiňují případy, kdy se díky silnému odbornému zázemí nebo politické podpoře podařilo kvalitní řešení obhájit a veřejná zakázka pak slouží ostatním jako příklad dobré praxe. Sice to není taková vzácnost jako dříve, stále je ale náročnost dosažení takového výsledku problémem.

Zajímavá je myšlenka určitého přistoupení na pravidla hry, jejímž jádrem je přesvědčení, že sice je ten systém hloupý, žádný jiný se však dosud nepovedlo úspěšně zavést do praxe a většina pokusů vedla ještě k dalšímu zhoršení situace.

„Radši nám na to moc nesahejte, my už jsme se naučili v tom omezeném prostoru nějak chodit.“

Dotace a granty

Silným faktorem, který ovlivňuje dostupnost prostředků, jsou dotační a grantové programy. Ty jsou účastníky vnímány rozporuplně. Na jedné straně představují zásadní zdroj financování a často jediný způsob, jak adaptační opatření realizovat. Na straně druhé se opakovaně objevuje kritika složitosti dotačního prostředí a nevyhovujících podmínek, které neodpovídají reálným potřebám obcí.

Účastníci upozorňují na krátké lhůty, administrativní náročnost a špatné nastavení výzev, které nutí obce přizpůsobovat projekty dotačním pravidlům namísto skutečným problémům v území. Tento nesoulad vede k pocitu, že dotace formují podobu opatření více než odborná úvaha nebo místní kontext. V některých případech se objevuje i zkušenost, že hlavním motivem realizace je samotné čerpání dotace, nikoli dlouhodobý přínos opatření. To se ale týká spíše soukromých záměrů.

Konkrétní výtky:

- Rigidní a zbytečná pravidla jsou demotivující.
- Dotace často vyžadují vysokou spoluúčasť, což komplikuje realizace menším subjektům a iniciativám.
- Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo Životního prostředí jdou v dotační politice proti sobě. Ministerstvo zemědělství ani vhodné programy nemá.
- V dotacích jsou podmínky, které ani bezchybná realizace nemusí naplnit

(např. množství zadržené dešťové vody za určité období). Nesplnění podmínek s sebou nese vysoká rizika (vracení dotace) a je opět demotivující.

- Dotace jsou pouze na realizaci. Měly by ale pokrýt částečně i správu a údržbu (alespoň v začátku).
- Nejvhodnější program pro malé iniciativy za obnovu krajiny POPFK (Podpora ochrany přirozených funkcí krajiny) byl ukončen po roce 2023.
- Prostředí dotací se často mění a je nepředvídatelné.

Účastníci volají po lepším nastavení dotačních programů — větší flexibilitě, delším časovém horizontu a větším souladu s potřebami obcí.

„Žádost jsme podali třikrát
a i na potřeby nám to shodili.“

Nedostatek prostředků

Nedostatek finančních prostředků je účastníky popisován jako dlouhodobý a strukturální problém. Adaptace musí v obecních rozpočtech soupeřit s řadou konkurenčních priorit a často ustupuje naléhavějším či politicky viditelnějším výdajům. Tento tlak je výraznější zejména v menších obcích, kde omezené rozpočty zásadně zužují manévrovací prostor a kde se rozdíly mezi malými obcemi a velkými městy výrazně prohlubují.

Finanční nedostatek se navíc prolíná s personálními kapacitami. Lidí je málo a gesce adaptačních opatření nejčastěji spadá pod správu životního prostředí, přičemž tomu ale neodpovídá potřebná váha i v přidělených prostředcích. To vede k situacím, kdy obce sice vnímají potřebu adaptačních opatření, ale nejsou schopny je systematicky rozvíjet nebo posouvat dál k realizaci. Nutno dodat, že platové podmínky nejsou jediným faktorem, který ovlivňuje zájem lidí o práci na úřadech.

Opakujícím se tématem je také dlouhodobá udržitelnost provozu opatření.

Účastníci upozorňují, že některá adaptační řešení nejsou problematická pro svou pořizovací cenu, ale spíše pro budoucí provozní náklady. Obava z toho, zda bude obec schopna opatření dlouhodobě spravovat a financovat, vede k opatrnosti a někdy i k odmítání komplexnějších řešení. Někde jsou již realizovaná opatření dokonce pozastavena (nebo fungují omezeně) kvůli nedostatku prostředků na údržbu.

Zajímavý doplňkový komentář vyzýval k větším možnostem samospráv získat prostředky z emisních povolenek jako ETS nebo ETS II. Dnes se poplatky odvádějí výš do kraje nebo státu a na samosprávy zbyde málo. „**Dříve se vybíral desátek z hazardu a posílalo se to na sport. Ted' by se mělo z poplatků vybírat na klima.**“ Sdílené je rovněž přesvědčení, že by se mělo více pracovat s různými motivačními mechanismy jako např. vážení odpadu (benefity za dobře tříděný odpad).

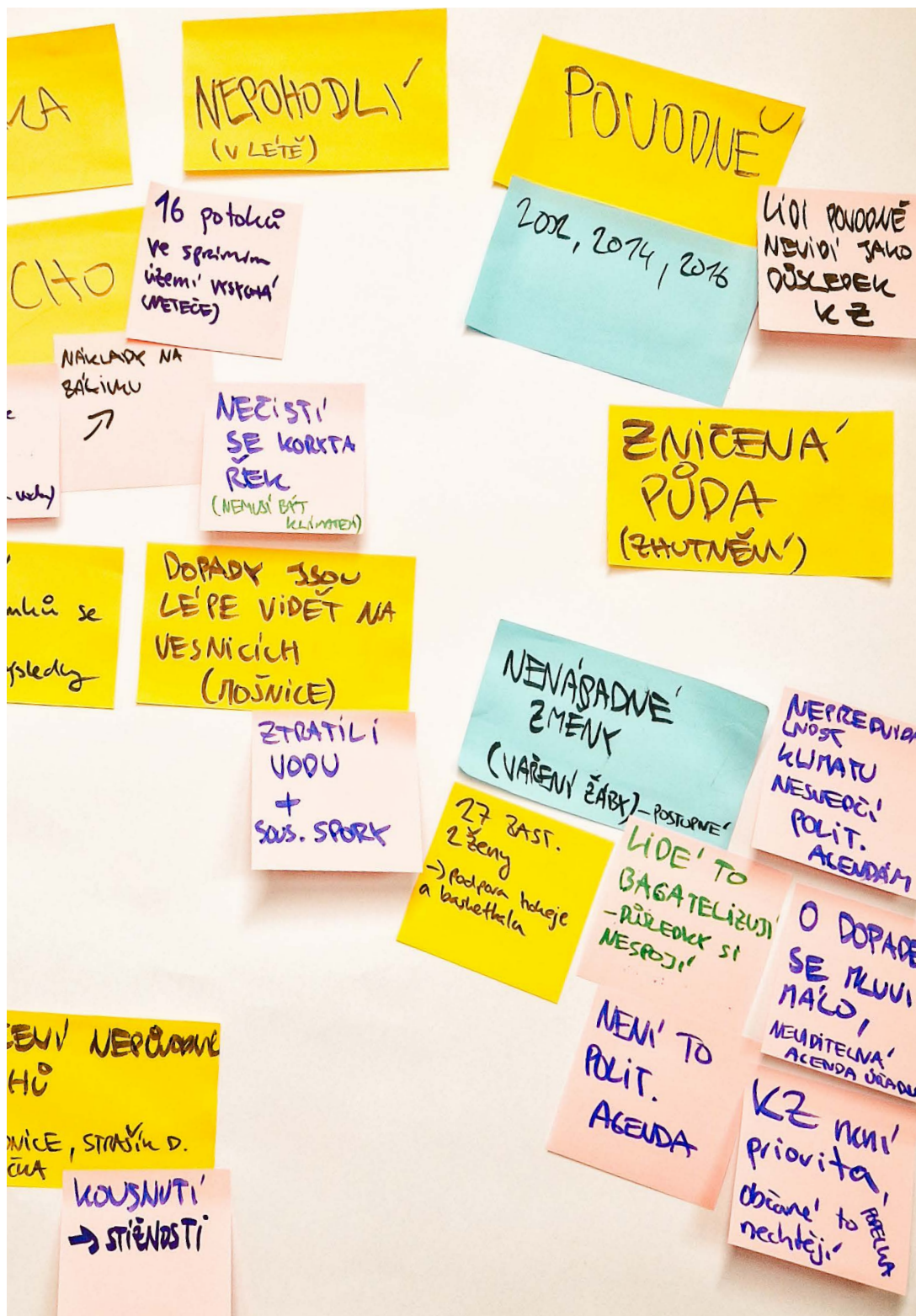
Obecní dotace a podpora soukromých realizací

Obce (zvláště ty větší) mají vlastní programy na podporu soukromých realizací (např. nádrže na dešťovou vodu, údržba dřevin, úprava vnitrobloků, podpora fotovoltiky, aj.). Nejčastěji zmiňovaným příkladem obecní podpory jsou dotační programy na zachytávání dešťové vody. Ty jsou vnímány jako užitečný a pro obyvatele srozumitelný nástroj. Aby vznikalo více realizací, bylo by vhodné doplnit i další ekonomické pobídky jako např. osvobození od platby stočného.

Obecně jsou tyto programy funkční a vítanou službou, ale i zde je řada problémů — od malého objemu prostředků po časté změny, nepředvídatelnost a nízké veřejné povědomí.

V některých obcích je zmiňován participativní rozpočet, kde jsou klimatická opatření buď přímo zvýhodňována, nebo je radnice následně doplňuje z vlastních prostředků. Tento přístup je hodnocen pozitivně zejména proto, že kombinuje finanční podporu s osvětou a zapojením obyvatel.

Zajímavým programem je adopce stromů (Praha 6), který princip otáčí a nabízí obyvatelům možnost podílet se na nákladech spojených s výsadbou a údržbou stromů v ulicích.

3.4 Sociální aspekty klimatické změny

3.4.1. Vzdělávání a komunikace

Téma vzdělávání a komunikace patří v rámci adaptační agendy mezi nejsilněji zastoupené oblasti napříč všemi kulatými stoly. Účastníci jej často zmiňovali jako zásadní předpoklad toho, aby se adaptace vůbec mohla dít, protože ovlivňuje porozumění veřejnosti, podporu opatření, jejich legitimitu i přijetí konkrétních projektů. Diskuze ukázaly, že komunikace o klimatu je pro většinu obcí velice náročná, ne-li náročnější než samotná technická opatření. Naráží na různé hodnoty, očekávání, jazykové bariéry a rozdílný sociální kontext.

Problémy a bariéry

Specificky zástupci obcí narážejí na rozsáhlé komunikační a vzdělávací překážky, které se ale neomezují jen na veřejnost. Mezi hlavní pojmenované překážky patří určitá plíživá neviditelnost tématu klimatické změny (přirovnání k vařící se žábě). Veřejnost si podle účastníků kulatých stolů nespojuje konkrétní dopady (povodně, vlny veder, tornádo) s klimatickou změnou. Vzhledem k tomu, že se jedná o dlouhodobý proces, obyvatelé mají tendenci se tématu po nějaké době přestat věnovat, případně před ním cíleně zavírají oči („**Lidé mají pštroší politiku.**“). Celý klimatický systém je tak komplexní, že účastníci uznávají, že se o tom mluví složitě byť jen v kruhu odborníků, natožpak s veřejností. Pojmenovaným problémem je jak komplexnost problému, tak i složitý jazyk a vnímání klimatické změny jako vědeckého problému nebo problému pro elity.

**„Když řeknu normálním lidem ‚mitigace‘,
tak po mně akorát něco hoděj.“**

Problému nepomáhá ani nízká angažovanost obyvatel obecně ve vztahu k místu, ve kterém žijí a druhořadost tématu jako politické agendy. To se přirozeně liší

(např. v Praze 6 je téma více přítomné než např. v Chodově u Karlových Varů). Obecně lze ale sumarizovat, že, byť se to mírně zlepšuje, zájem o téma v životě běžných obyvatel je marginální a je přehlušen běžnějšími problémy jako příjmy domácností, zdraví, parkování apod. Pro řadu účastníků je tato laxnost, která může vést k bagatelizaci až popírání, důvodem pro značnou skepsi. Ta může vést až k postoji ve smyslu „**Nad lidmi už jsem zlomil hůl.**“ nebo k přesvědčení, že řeči už bylo dost a je potřeba hlavně něco dělat (technooptimismus). Mnozí popisovali frustraci z reakce veřejnosti, jejíž nezájem či odmítání brání realizaci adaptačních opatření. „**Snažíme se lidem napáchat dobro. A jim to vadí.**“ Příkladů je celá řada:

- nové úsporné obecní osvětlení (vyvolává odpor, protože svítí méně nebo má špatnou barvu aj.)
- mozaiková seč (někdo chce trávu posekanou, někdo zase dlouhou)
- retenční nádrže (komáři, nepořádek)
- stromy v ulicích (méně parkovacích míst)
- kropení ulic v létě (radnice musela obyvatelům umýt auta, která byla kropením ušpiněna), aj.

Dalším typem bariéry je nízká míra informovanosti a vzájemné komunikace na úrovni institucí, z nichž některé nejsou sladěny s adaptačními cíli. Např. památková ochrana brání výsadbě stromů na náměstích nebo instalaci FVE na historických objektech nebo v památkové zóně. Policie ČR v některých případech komplikuje dopravní řešení příznivá pro klima a některé orgány ochrany přírody nepodporují nová řešení v souladu s cíli adaptace (př. Z Ústeckého kraje, kde CHKO, kde trvá na konzervativním přístupu k obnově lesa a původních druhích, přestože klimatické podmínky se rychle mění a lépe by prosperovaly druhy jiné).

Napříč diskuzemi se objevuje i to, že lidé nevědí, jaké praktické dopady opatření mají. Bez konkrétních a hmatatelných důkazů je těžké je přesvědčit. Veřejnost podle obcí potřebuje vidět, „co jim to přinese“ — úspory v domácnosti, chladnější ulici, stín stromu, nižší účty za elektřinu. Jinak se téma jeví jako vzdálené a abstraktní.

Celkově lze tedy říci, že bariéry nejsou jednorozměrné: zahrnují jazyk, motivaci lidí, institucionální rozpory, média, nedostatek praktických příkladů i emoční vyčerpání pracovníků obcí.

Co se daří a návrhy do budoucnosti

Navzdory těmto problémům je patrné, že existuje řada cest, jak komunikaci a vzdělávání posílit. Jedním z nejvýraznějších opakujících se motivů je důraz na vzdělávací systém a práci s dětmi. Obce se shodují, že změna chování je dlouhodobý proces s efektem „ob generaci“ a připomínají úspěšné historické kampaně (např. proti kouření). Práce s dětmi přináší nejen budoucí efekt, ale i okamžitý dopad — děti často předávají témata rodičům, čímž rozšiřují dosah osvětových aktivit.

Silně zaznívalo i to, že je třeba propojovat generace. Účastníci zmiňovali vícegenerační hřiště, komunitní aktivity nebo modely spolupráce, kde starší lidé předávají zkušenosti mladým a naopak. Taková forma vzdělávání přináší nenásilný průnik klimatických témat do každodenního života lidí.

Úspěšně se jeví neformální a lokálně zakořeněné vzdělávací aktivity — školní programy, příměstské tábory, spolupráce s CHKO nebo oborové workshopy. Tyto formy edukace jsou konkrétní, zážitkové a vztahují se k realitě místního prostředí (např. exkurze k vysychajícímu potoku, společná výsadba stromů, péče o veřejnou zeleň, úklidové akce).

Z diskuzí vyplývá, že je efektivní změnit způsob, jakým se o adaptaci mluví, který by se dal shrnout citací: „**Nemluvme o klimatu, mluvmе o kvalitě života.**“ Tento rámec umožňuje posunout debatu od abstraktních globálních jevů k tomu, co lidé skutečně řeší — zdraví, komfort, bezpečnost, finance.

Pozitivním směrem je také důraz na sociální aspekty. Jak říká jedna z citací: „**Důraz na sociální aspekty je cesta, jak to celé lépe komunikovat.**“ Ukazuje se, že když se adaptace propojí s komunitní soudržností, sociální oporou a každodenním fungováním obcí, lidé ji lépe přijímají.

Dalším zjištěním je potřeba hmatatelných důkazů přínosu. Obce vidí potenciál v tom ukazovat konkrétní dopady: úspory energie, efekt solárních

panelů, ochlazení ulic po vysazení stromů, pocitovou změnu prostředí. Tyto „malé, ale viditelné“ příklady jsou silně přesvědčivé.

Účastníci zdůrazňují nutnost zjednodušovat jazyk, aniž by se zkreslovala fakta. Komunikace musí být lidská, krátká, praktická. Více než odborné studie fungují příběhy, vizuální ukázky, příklady dobré praxe. Konkrétně zazněl např. názor: „**Využijeme k osvětě bulvár: seriál Ulice, noviny Blesk.**“

A konečně, zazněl i politický rozměr. Téma adaptace bude úspěšné pouze tehdy, pokud se dostane do pozornosti veřejnosti — pak se stane i prioritou pro volené představitele.

„Když to bude zajímat lidi, bude to
zajímat i politiky.“

3.4.2. Sociální a zdravotní aspekty

Byť byla diskuze k této oblasti u všech stolů moderačně vedena, účastníci se k tématu dostávali spontánně a tudíž svůj význam zaručeně má. Zahrnuje jak otázky zdraví obyvatel, tak zapojení veřejnosti, kvalitu sousedských vztahů a celkovou sociální soudržnost. Zdraví a participace veřejnosti tak nejsou oddělené oblasti, ale dvě strany téhož procesu: zatímco zdravotní dopady klimatických jevů zasahují jednotlivce, komunitní vazby a možnosti zapojení určují, jak dobře se s těmito dopady dokáže obec jako celek vyrovnat.

Z hlediska zastoupení v diskuzích jde o oblast, která se neobjevuje vždy explicitně jako samostatné téma, ale průběžně prostupuje debatu o jiných opatřeních. Právě tato „rozptýlenost“ ukazuje její význam.

Problémy a bariéry

Jedním z nejsilněji rezonujících témat v této oblasti jsou dopady klimatických jevů na zdraví obyvatel, především na duševní zdraví. Diskutující opakovaně potvrzovali, že extrémní teploty, dlouhodobý stres a zhoršující se životní podmínky se projevují zvýšenou podrážděností, únavou a napětím v mezilidských vztazích. Ukazuje se, že téma duševního zdraví je v kontextu

adaptace podceňované a systémově nedostatečně řešené, mimo jiné kvůli omezené dostupnosti psychologické a psychoterapeutické péče, která nestačí ani za běžných podmínek.

**„Já jsem se teda rozhodně nerozvedla
kvůli vedru.“**

Další výraznou bariérou je nízká míra zapojení obyvatel do veřejného dění. Obce popisují nezájem, lhostejnost a nízkou participaci v obcích řízených procesech, zejména pokud se téma určitých skupin obyvatel bezprostředně nedotýká. To vede k situacím, kdy se do diskuzí zapojují převážně lidé, kteří jsou problémem přímo zasaženi (a zastávají proto častěji extrémní názorové pozice), což následně ovlivňuje atmosféru i výstupy participace. Zvláštní význam má tento jev při zohlednění faktu, že téma klimatické změny je pro mnoho lidí příliš abstraktní, odborné nebo vzdálené každodenní zkušenosti. Lidé se často ještě necítí být klimatickou změnou přímo zasaženi, což na jednu stranu může být vnímáno pozitivně (ještě na tom nejsme tak zle), na druhou stranu to však podporuje laxnost a oddaluje potřebu aktivního zapojení. Současně se bohužel ukazuje, že konkrétní krizové situace jako příklad tornáda na Moravě, různé povodně nebo kůrovcovou kalamitu si většina obyvatel nespojuje s klimatickou změnou, ale vnímá je jako izolované nebo výjimečné události. Podobně podle účastníků lidé často nevidí vlastní roli v každodenních problémech, například v souvislosti s hospodařením s vodou (bazény v létě) nebo dopravou (parkování).

V diskuzích se opakuje i téma slabých sousedských vazeb nebo pozitivní identifikace s místem, kde lidé žijí. To je dáno řadou faktorů (časté stěhování, lepší materiální zajištění domácností vede k menší potřebě výpomoci, neurčitá „změna způsobu života“). Dle účastníků sousedské vztahy nefungují tak jako dříve, ve společnosti je větší míra anonymity, lidé se méně znají a neumí spolu např. vyřešit ani základní sousedské spory (**„Volají na úřad a stěžují si, že soused už tři dny něco pálí“**).

Co se daří a návrhy do budoucnosti

Navzdory popsaným bariérám se v diskuzích opakovaně objevuje přesvědčení, že posilování sociálních a komunitních vazeb je jedním z nejúčinnějších adaptačních nástrojů, které mají obce k dispozici. Lze to interpretovat jako shodu na tom, že společnost, v níž fungují sousedské vztahy, spolkový život a živá místní kultura, je zároveň společností odolnější vůči krizím a dlouhodobému stresu, včetně dopadů klimatické změny. Tento pohled se promítá i do úvah o tom, že sociální a komunitní rozměr by měl být explicitně zahrnut do klimatických strategií, případně také do strategií bezpečnostních či krizového řízení (zazněl příklad ze Švédska, kde byla adaptace a odolnost společnosti zařazena pod ministerstvo obrany).

Jako příklady dobré praxe jsou zmiňovány neformální komunitní aktivity, které podporují setkávání lidí v běžném prostředí a přirozeně posilují vztah k místu. Patří sem sousedské slavnosti (např. „Zažít město jinak“), sousedské snídaně, aktivity dobrovolných hasičů, ale také kvalitně navržený veřejný prostor, který vytváří podmínky pro spontánní sociální kontakt. V tomto kontextu se objevila i výstižná, byť s nadsázkou míněná poznámka: „**Klasické psycho-sociální služby v Česku jsou hospody.**“ Ta upozorňuje na význam běžných, neinstitucionalizovaných míst setkávání pro psychickou pohodu a společenskou soudržnost.

Přes kritiku je participace veřejnosti vnímána jako potřebná a užitečná zejména tam, kde je dobře připravená a provedená. Vedle participace veřejnosti jsou oceňovány i mezioborové pracovní a diskusní skupiny uvnitř samosprávy, které podporují přenos informací, společné posuzování komplexních problémů a přípravu strategií. Právě na strategiích (a jejich kvalitě) lze vidět pozitivní efekt participace nejlépe. Pozitivně je vnímán i participativní rozpočet, přičemž v některých obcích je klimatické hledisko do projektu aktivně vnášeno samotnou radnicí.

Na ilustrativních příkladech špatného provedení, zaznívá varování před špatně provedenou participací, která může narušit důvěru a vést spíše k opačnému efektu, než bylo zamýšleno. V této souvislosti se objevil i (ojedinělý) názor, že participace může být efektivnější nástroj pro přenos informací než jako prostředek sběru zpětné vazby. Výrazně je podporována

myšlenka širší spolupráce s klíčovými aktéry, jako jsou developeři, školy, velké podniky či vlastníci a správci nemovitostí.

Zvláštní význam je přikládán propojení samospráv se školami. Tento vztah je vnímán jako oblast s vysokým potenciálem, a to nejen pro šíření informací mezi generacemi (od dětí potažmo učitelů k rodičům), ale také pro podporu duševního zdraví (školní psychologové) či získávání dat využitelných při plánování adaptačních opatření (VŠ a SOŠ).

V debatách se objevují i návrhy na drobná, symbolická nebo praktická opatření, která mohou přispět k posílení sociální odolnosti:

- Poskytování vody zdarma v době vln veder,
- Možnost využít toalety v restauracích a kavárnách jako veřejné
- Podpora vícegeneračních veřejných prostor
- Projekty typu „obecní slepice“ (posilují vztah k půdě, zvířatům, ekologické produkci potravin a odpovědné nakládání s odpady)
- Re-use centra a podpora sdílení a komunitních forem využívání věcí (pronajímání, půjčování, sdílení)
- Úprava denního režimu v horkých obdobích (siesta)
- Vícegenerační hřiště (obecně veřejný prostor podporující mezigenerační kontakt)

3.4.3. Krizové řízení a připravenost

Téma krizového řízení a připravenosti se v rámci kulatých stolů objevovalo spíše okrajově. Zkušenosti účastníků vycházely převážně z konkrétních krizových událostí, nikoli ze systematického hodnocení metodické připravenosti obcí nebo z práce s krizovými scénáři. Diskuse se tak soustředila spíše na to, jak obce zvládaly konkrétní situace, než na to, jak jsou na ně dlouhodobě připraveny.

Výrazněji se tomuto tématu věnovali zástupci menších obcí Svatý Jan pod Skalou a Moravská Nová Ves. Zvláštní váhu mají vstupy z Moravské Nové Vsi, která byla v roce 2021 významně zasažena tornádem.

Problémy a bariéry

Zkušenosti z Moravské Nové Vsi poukazují na zásadní problémy v praktickém fungování krizového řízení. Krizový štáb byl podle účastníků v prvních dnech katastrofy prakticky nefunkční a jeho vedení bylo po třech dnech vyměněno.

„Krizový štáb? Ten byl směšný.“

Obce mají obecně jen minimální praktické zkušenosti s krizovým řízením a tento deficit se ukáže teprve při řešení krizové situace. Zvláště v menších obcích je krizová připravenost dlouhodobě podhodnocena, mimo jiné i proto, že povinnost mít krizový plán se vztahuje pouze na obce s rozšířenou působností. Diskuse se přímo nevěnovaly hlubším příčinám tohoto stavu, lze však usuzovat na nízké priority krizového řízení na úrovni vedení obcí, omezenou metodickou podporu a nedostatek kapacit. Výsledkem je nepřipravenost nejen samospráv, ale i celé společnosti na živelní katastrofy. Účastníci popisovali chaos v řízení krizových situací, nedůvěru v oficiální informace a rychlé vyprchání počáteční solidarity. **„Komunitu v obci tornádo sblížilo asi tak na první dva dny.“** Následně se objevily výčitky, konflikty a napětí, které obec ve výsledku spíše rozdělily.

Silně se objevuje také téma psychického dopadu krizí. V Moravské Nové Vsi se většina místních obyvatel potýkala s psychickými problémy, se kterými obec z mnoha důvodů nedokázala pracovat. Např. i díky tomu, že mezi lidmi nadále přetrvává předpoklad, že péče o duševní zdraví je projevem slabosti, což brání vyhledání odborné pomoci. Nebo na zařízení dlouhodobé péče lidem prostě obec neměla kapacity. Roli terapeutů tak nevědomky přebírali dobrovolníci pomáhající s odklizením škod. Výrazné problémy se objevily u dětí a mladých lidí, u nichž místní popisovali posttraumatické projevy jako sebepoškozování, strach a panika. **„Děti se schovávaly do průjezdu i při sebemenším větru.“**

Specifický problém zazněl ve Svatém Janu pod Skalou v souvislosti s přípravou povodňového plánu. Není zde zřejmé, z jakých podkladů má plán vycházet, protože povodňové modely jsou v rozporu se zkušenostmi obyvatel. Zároveň je problematické spoléhat výhradně na svědecké zkušenosti, které mohou být nepřesné nebo zkreslené.

Co se daří a návrhy do budoucnosti

Pozitivně je hodnocena činnost složek integrovaného záchranného systému, včetně jednotek dobrovolných hasičů, kteří jsou oceňováni nejen pro roli při zásazích, ale i pro svou komunitní funkci. I zde se však objevuje potřeba lepší připravenosti a koordinace, což ilustruje citace z Moravské nové vsi: „**Přijelo šest jednotek hasičů, než dorazila ta správná.**“

V diskusích se opakovaně objevuje potřeba více provázat krizové řízení s dalšími strategickými oblastmi obcí, zejména s adaptačními strategiemi. Bezpečnost je vnímána jako silný komunikační rámec, který může pomoci obhájit pozornost, potřebné prostředky i realizaci adaptačních opatření. Ta pak mohou být současně chápána jako preventivní kroky proti dopadům živelních pohrom — například protipovodňová opatření, zadržování vody v krajině, obnova hasičských nádrží, protierozní opatření nebo výsadba stromů.

Sdílené je rovněž přesvědčení, že obce s funkčními komunitními vazbami jsou vůči krizím odolnější. Posilování komunitního života a sousedských vztahů je proto vnímáno jako součást krizové připravenosti. Účastníci upozorňují, že krizové plány mohou pomíjet scénáře jako je blackout (masivní výpadek elektřiny) či vlna veder.

3.4.4. Strategické plánování a řízení

Strategické plánování a řízení představuje v diskusích jeden z klíčových, ale zároveň nejvíce ambivalentních pilířů adaptační politiky obcí. Téma se objevuje napříč všemi kulatými stoly a je zmiňováno ve vztahu k tvorbě strategií, realizaci projektů, institucionálnímu nastavení i roli státu. Z kvalitativního hlediska patří mezi výrazně zastoupená témata, přičemž diskuse se méně soustředí na samotnou existenci strategických dokumentů a více na jejich praktickou využitelnost, koordinaci aktérů a schopnost překonávat administrativní a politické bariéry. Strategie jsou vnímány současně jako nutný rámec i jako potenciální brzda, pokud nejsou kvalitní, aktuální nebo provázané s reálnými rozhodovacími procesy.

Problémy a bariéry

Jedním z nejsilněji artikulovaných problémů je administrativní a byrokratická náročnost strategického řízení a realizace adaptačních opatření. Účastníci opakovaně zmiňují složitě nastavené dotační prostředí, množství podmínek a vysoké riziko sankcí pro realizátory. Tyto bariéry podle obcí často odrazují od ambicióznějších projektů a vedou k opatrnosti nebo k volbě jednodušších, méně komplexních řešení. Jako ilustrativní zaznívá například frustrace z nutnosti opakovaně obhajovat environmentální a sociální přínosy i u relativně drobných zásahů do veřejného prostoru:

„Hodinu navíc zdůvodňujeme, proč je environmentálně a sociálně dobré opravovat lavičku.“

Výrazným problémem je také resortní přístup a nedostatečná koordinace mezi institucemi. Obce popisují, že chybí elementární shoda na společném cíli a jednotlivé složky veřejné správy postupují izolovaně. Do konfliktu se strategickými záměry obcí se tak dostávají památková péče, Policie ČR, armáda nebo správy chráněných území. Tyto střety nejsou vnímány jako výjimečné, ale jako systémový problém, který výrazně komplikuje plánování i realizaci adaptačních opatření.

Další silnou bariérou jsou nedostatečné kapacity — personální, odborné i časové. To se týká jak samotných úřadů, tak celého realizačního řetězce. Některé obce poukazují na nedostatek kvalifikovaných dodavatelů schopných realizovat kvalitní adaptační opatření, ale také na chybějící analytiku, odborníky na participaci či koordinátory komplexních projektů. Problémy se objevují i při správě složitějších řešení, například povrchových retenčních nádrží, které vyžadují spolupráci více profesí (vodohospodáři, správa zeleně, technické služby) a kde není jasně rozdělená odpovědnost. Ve srovnání s tím jsou technicky jednodušší, ale adaptačně méně přínosná řešení (např. podzemní nádrže) vnímána jako administrativně „snazší“.

Zásadním tématem je politická dimenze strategického plánování. Účastníci opakovaně zmiňují napětí mezi dlouhodobým horizontem strategií, který vyhovuje úředníkům, a krátkodobými potřebami politické reprezentace, jež hledá rychlé a viditelné výsledky. Adaptace je v mnoha obcích vnímána jako druhořadá agenda, což souvisí s nízkým zájmem části veřejnosti.

Tento nezáměr se následně promítá i do priorit politiků. Zaznívá kritika nedostatečné podpory ze strany státu, zejména pokud jde o metodické vedení a systematickou edukaci.

Samostatnou skupinu problémů představují strategické dokumenty samotné. Některé obce upozorňují, že nekvalitní územně plánovací dokumentace nebo nereálné vize mohou přímo blokovat vhodná adaptační řešení. Strategie jsou někdy zastaralé, nekoncepční nebo zkrátka jen nekvalitní, neboť při jejich pořizování selhala určitá oponentura, nebo obce nevěděly, co vlastně mají chtít. Jinde strategické dokumenty zcela opomíjejí klimatickou změnu nebo ji redukují na okrajové téma. Příkladem může být dokument typu manuál veřejného prostoru, který se nezabývá udržitelností materiálů nebo uhlíkovou stopou. Významnou slabinou je kolísavá podpora strategií v závislosti na změnách politického vedení. Někdy je tak i kvalitní strategie odložena „do šuplíku“, protože je zatížena politikou.

Co se daří a návrhy do budoucnosti

Navzdory uvedeným problémům obce opakovaně zdůrazňují, že strategický přístup má smysl a v řadě případů přináší konkrétní přínosy. Strategie jsou vnímány jako nástroj, který pomáhá úředníkům systematicky uvažovat, vytvářet dlouhodobé rámce a slouží jako argumentační opora při rozhodování o investicích. V některých obcích strategie fungují také jako „zásobník opatření“ nebo jako podklad pro vyjednávání se soukromými investory.

Pozitivně jsou hodnoceny především komplexní projekty, které propojují více adaptačních funkcí a přinášejí vyšší užitek než izolovaná technická řešení. Zaznívá, že čím komplexnější řešení, tím větší smysl má investice. Účastníci volají po větší odvaze v realizacích, po testování opatření formou „na zkoušku“ (taktický urbanismus) a po menším odkládání projektů s odkazem na nevyhovující podmínky. Současně zaznívá potřeba systematictějšího vyhodnocování projektů v čase, aby bylo možné lépe doložit jejich přínosy.

Velmi pozitivně je hodnocena meziresortní spolupráce, tam kde se daří ji institucionálně ukotvit. Jako příklady dobré praxe jsou zmiňovány mezioborové pracovní skupiny, koordinační setkání mezi magistrátem

a městskými částmi (např. v Praze nebo Brně), místní komise (Liberec) nebo specifické pracovní skupiny zaměřené na výstavbu a veřejný prostor (např. VýPraSk v Jihlavě či „Malý klimaplán“ na Praze 6). Tyto platformy umožňují sdílení informací, sladění postupů a snižování resortních konfliktů.

Obce rovněž zdůrazňují význam spolupráce s akademickou sférou a odbornými institucemi. Zapojení vysokých škol, výzkumných organizací a agentur (např. TAČR, AV ČR, ČZU, ČGS, AOPK) je vnímáno jako klíčové pro získávání kvalitních dat, která mohou sloužit jako podklad pro územní plánování a strategické rozhodování. Někteří účastníci by uvítali, kdyby stát v této oblasti sehrál aktivnější roli, zejména v podobě metodické pomoci, školení a systematického předávání informací.

V návrzích do budoucna se opakovaně objevují organizační a legislativní změny. Účastníci zmiňují potřebu lépe zohlednit klimatické hledisko v územním plánování, umožnit velkým městům tvorbu vlastních stavebních předpisů a změnit logiku posuzování projektů směrem k principu, kdy jsou adaptační opatření standardem a výjimky je nutné odůvodnit. V některých případech zaznívá i potřeba jasnějšího rozdělení odpovědností mezi jednotlivé úrovně samosprávy (např. mezi magistrát a městské části) nebo obecnější požadavek na politickou změnu, která by adaptaci posunula z roviny diskuse do roviny samozřejmé praxe.

Shrnutí a postřehy z výzkumu

4

Silným motivem společných diskuzí je potřeba táhnout za jeden provaz a snažit se naplňovat společné cíle klimatické politiky. Ty se týkají celé společnosti a rovněž celá společnost se na nich může podílet. V praxi veřejné správy se však silně projevuje určitý resortismus nebo rigidní výklad rolí, který klimatickou agendu zdržuje či blokuje. To, co je nejvíce potřeba adaptovat, je tak společnost samotná včetně jejích institucí.

V diskuzích je hojně přítomná určitá frustrace z naladění většinové společnosti či politické reprezentace a jejich priorit, které téma životního prostředí a klimatické změny přehlíží nebo nechce vidět. Na účastníky kulatých stolů lze nahlížet jako na zastánce podloženého poznání o světě a bojovníky za zodpovědný přístup k prostředí, které ale mnohdy nechce nikdo poslouchat nebo jim vycházet vstříc. Často je tak výkon této agendy spojen s velkým osobním nasazením a motivace k práci plyne z vnitřního přesvědčení. U některých účastníků již tento mechanismus překročil určitou mez a dostavila se rezignace a přesvědčení, že se s lidmi nemá smysl bavit, nebo že diskuzí už bylo dost a teď je potřeba se věnovat technickým opatřením.

Protipól tohoto pohledu a silné kumulované sdělení řady účastníků je, že právě sociální aspekty klimatické změny a adaptace jsou tím klíčovým nástrojem pro komunikaci tématu blíže k široké veřejnosti. Klimatickou agendu je potřeba neustále posouvat do širších a širších významových rámců tak, aby se téma dostalo k veřejnosti z více směrů. V tomto duchu lze shrnout návrhovou část diskusí takto: Mluvme o zdraví, bezpečnosti nebo kvalitě života. Posilujme komunitní vazby, soudržnost a odolnost společnosti. Využívejme funkční mechanismy jako jsou ekonomické sankce a pobídky nebo vzdělávání již od útlého věku. Ve výsledku adaptace na změnu klimatu není technický problém, ale primárně organizační, kapacitní a společenský.

Další zajímavé postřehy z výzkumu

Již téměř běžná praxe mezi samosprávami je pořizování adaptačních strategií. Vnímání klimatické změny přes sociální a zdravotní aspekty však otevírá více i téma mitigace. V tomto duchu by bylo vhodnější pořizovat v budoucnu spíše strategie klimatické.

Mezi zapojenými obcemi jsou zřetelné velké rozdíly v tom, jak daleko se v adaptaci nachází. To je dáno řadou faktorů jako velikost obce a jejího rozpočtu, personálním zázemím, naladěním obyvatelstva aj. Lze předpokládat, že rozdíly mezi obcemi napříč ČR budou daleko větší. Riziko ještě většího prohlubování těchto rozdílů je tak velice reálné. V tomto ohledu se zdá, že na obce je ve věci adaptace přenášena značná část odpovědnosti, ale neodpovídá tomu míra systémové podpory včetně legislativních změn.

Obce by ocenily větší zapojení shora (stát a kraj). Největší pojmenované rezervy jsou metodická podpora v oblasti komunikace s veřejností a participace, sběr a využití dat. Pomohla by také větší podpora v technické vzdělanosti tak, aby obce byly lépe informovaným zadavatelem, který ví, co chce a potřebuje. Výčet hlavních bodů potřebné podpory by nebyl kompletní bez podpory finanční. Nejde jen o množství prostředků, ale i zde jsou rezervy v metodice stran různých motivačních mechanismů pro veřejnost jako dotace, poplatky nebo sankce.

"NAD LIDMA
JSEM ZLOMIL
HŮL"

ELITY
PŘICHÁZEJÍ
S VÍZÍ
PÁL TO TRVÁ
GENERACE

ANALOGIE S
KAMPANÍ
PROTÍ
KOUŘENÍ

VEDEČNÍ
VĚ OD
DĚTSTVÍ

OSVĚTA
✓
VEŘEJNOSTI

ELEKTROMOBILY
PRO MĚSTO

SELHÁNÍ
TRAVY
MORALITY
- JIPNĚ SE
VYSVĚTLUJE

PRIORITA PRO
LIDÍ AŽ NA
ROZ. MÍSTĚ
JE TO PŘÍLÍŠ
DÁLKO OD JEJÍ
PROBLEMATIKY

MECHAT SI
JE NA TO
SÁHMAT
- ÚSPORY
- UVAŽKA V
TELEFONU

OLÁRNÍ CHŘE
ODY

PEVIL SE
SHÁNĚJÍ
SPATNĚ NA
ADAPTAČE

DĚDICTVÍ
MINULOSTI
(KOMUNISMU)

TESLA
FAITHFULNESS
= COOL faktor

LITOMERICE
MONITORING
SPOTŘEBY E.
VLASTNÍHO
MAJETKU

NOVÉ
✓
OSVĚTLENÍ
(MÉNĚ SVĚTLA)

KE
OPIT
SVĚTLIT

SEČAP

2018 schváleno

HOPNĚ
STŘEDNOSTI
NEGATIVA JSOU
SILNĚJÍ SVĚT
(SOCHY)

SVĚ
ELTO

DEN

Zdroje

5

AI disclaimer: Při zpracování dat a rešerši zdrojů jsme využili nástroje Claude (model OPUS 4.5) a ChatGPT (model GPT-5.2). Všechny výstupy byly podrobně editovány autory zprávy. Odpovědnost za pravdivost uvedených informací nesou autoři zprávy.

Záznamy z pilotních rozhovorů se zástupci obcí — Socionaut

Záznamy z Kulatých stolů se zástupci obcí — Socionaut

Doplňková rešerše internetových zdrojů:

Svatý Jan pod Skalou:

- [Oficiální stránky obce Svatý Jan pod Skalou](#)
- [Strategický plán obce 2018–2026](#)
- [Deník Referendum: Jak se Svatý Jan pod Skalou stal první obcí žalující stát kvůli klimatu \(2021\)](#)
- [Klimatická žaloba ČR – oficiální stránky](#)
- [AOPK ČR – NPR Karlštejn](#)
- [Wikipedie: Klášter Svatý Jan pod Skalou](#)
- [Reporter Magazine: Po přeslici – Klimažaloba \(2021\)](#)
- [Nejvyšší správní soud – rozhodnutí o klimatické žalobě](#)

Brno – Nový Lískovec:

- [Brno – Nový Lískovec – Wikipedie](#)
- [Jana Drápalová – Wikipedie](#)
- [SECAP – Ekodotace Brno](#)
- [Příprav Brno – informační web města](#)
- [Klimababičky](#)
- [Ekologický institut Veronica](#)
- [Přírodní rezervace Kamenný vrch – Wikipedie](#)
- [Webové stránky MČ Brno-Nový Lískovec](#)

- Rozhovor s Janou Drápalovou – Aktuálně.cz (2020)
- Představujeme městské části: Starý a Nový Lískovec

Jihlava:

- Jihlavský deník: „Jihlava lidi láká. Loni si přilepšila o více než šest set obyvatel“ (10. 4. 2025)
- Jihlavská Drbna: „Jihlava postupně opraví pístovské rybníky, bere z nich pitnou vodu od 14. století“ (20. 8. 2025)
- Jihlavský deník: „Pístovské rybníky skrývají tajemství“ (25. 8. 2025)
- NSZM – profil města Jihlava
- NSZM – Referenční Zdravé město Jihlava
- Databáze strategií – Adaptační strategie statutárního města Jihlava na změnu klimatu (2022)
- Databáze strategií – Strategický plán rozvoje statutárního města Jihlavy 2023-2032
- Město Jihlava – Adaptační strategie
- Město Jihlava – Národní síť Zdravých měst
- Mokřady z.s. – Pístovské mokřady
- Mokřady z.s. – Popický rybník
- Reuse centrum Jihlava (Útulek věcí)
- Říční krajina z.s.
- Wikipedia – Jihlava
- Wikipedia – Pístovské mokřady

Liberec:

- Český statistický úřad – Liberecký kraj
- Statutární město Liberec – Adaptační strategie
- Webové stránky projektu Adaptace Liberec
- EU Mise – 100 klimaticky neutrálních měst

- Kancelář architektury města Liberce
- Manuál modrozelené infrastruktury
- SUMP – Plán udržitelné městské mobility
- Participativní rozpočet Liberec
- Komunitní energetika Liberec
- Kvalita veřejné správy – Liberec členem mise
- Wikipedia – Liberec

Městská část Praha 6:

- Praha 6 – Wikipedie
- Městská část Praha 6 – RIS
- Prague 6 – Wikipedia (EN)
- Portál hlavního města Prahy – Praha 6
- Příspěvek na malý projekt v oblasti životního prostředí
- Praha 6 opět přispěje na ekologické projekty
- Adopce stromů v Praze 6
- Občané Prahy 6 mohou prostřednictvím adopce stromů podpořit lepší klima ve městě
- Český rozhlas – Praha 6 nabízí možnost podpořit výsadbu nové zeleně
- Veveslavínský zámek slouží již rok veřejnosti
- Oživení Veveslavínského záměčku
- Bieno – vnitrobloky
- Vnitroblok Zelená – Praha 6
- Strategie adaptace hl. m. Prahy na změnu klimatu
- Portál životního prostředí Prahy – ochrana klimatu

Chodov:

- [Wikipedie: Chodov](#)
- [Wikipedie: Medard \(jezero\)](#)
- [Oficiální stránky města Chodov](#)
- [Teplo Chodov s.r.o.](#)
- [Zemědělec.cz: Envicentrum Chodov](#)
- [Sokolovský deník: Lyceum Avantech](#)
- [MAS Sokolovsko: Na stopě klimatu](#)
- [Cestami proměn: Medard](#)

Moravská Nová Ves:

- [Oficiální stránky městyse](#)
- [RISY.cz - charakteristika obce](#)
- [Veřejná zakázka SPÚ na KoPÚ](#)
- [CHKO Soutok - Wikipedie](#)
- [Seznam Zprávy - obnova po tornádu](#)
- [ČT24 - tornádo na jižní Moravě](#)

Litoměřice:

- [Wikipedia - Litoměřice](#)
- [RISY.cz - profil obce](#)
- [Partnerství pro městskou mobilitu - Pakt starostů](#)
- [Výzkumná infrastruktura RINGEN](#)
- [Projekt SYNERGYS](#)
- [iROZHLAS - článek o geotermálních vrtech](#)
- [Adaptterra Awards - Jiráskovy sady](#)
- [Park roku 2017 - Jiráskovy sady](#)

- Oficiální stránky města – Jiráskovy sady
- SEVER Litoměřice
- Muzeum Lovosicka – povodeň 2002

Fotografie

Fotografie z kulatých stolů — archiv Socionaut

Ilustrační fotografie obcí:

- Svatý Jan pod Skalou
- Brno – Nový Lískovec
- Jihlava
- Liberec
- MČ Praha 6
- Chodov
- Moravská Nová Ves
- Litoměřice

